

Naiste Hääl

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu
Häälekandja

Nr 10

Sisukord:

1. Rahvusvahelise Naisliidu sõpruse avaldus Eesti naisliidule. — 2. Naise kohustest ja õigustest. — 3. Kirjanduslik veste. — 4. Hõbehelgine pisarakene. — 5. Kodukultuurist: Kolimisest. — 6. Rahvasteliit ja naised. — 7. Film naiste elust. — 8. Kroonika. — 9. Küsimused ja kostmised. — 10. Toimetusele saadetud kirjandus.

Perenaine: 1. Keeduvilja koristamine ja alalhoid. — 2. Mõned talvised tagavarad söögikambris. — 3. Käsitöö ja riietus.

“Naiste Hääl”

**Eesti Naisorganisatsioonide Liidu häälekandja.
Ilmub 1 kord kuus.**

Toimetaja: MARIE REISIK.
Väljaandja: E. Naisorganisatsioonide Liit.
Toimetaja kodune aadr.: Jaani t. 9. Tel. 13-91.

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, Rataskaevu tänav 22.
Avatud kella 10—2. Telefon 13-26.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehetellimiste vastuvõtjad.

Tellimise hind: poolaastaks — 2 kr., aastaks — 4 kr. Üksiknumber 40 senti.
Väljamaa tellimine 5 kr. 50 s.

Kuulutuste hind: terve lehekülg — 30 krooni. 1 mm ühel veerul — 10 senti.

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu büroo ja „Naiste Hääl’e“
toimetuse ja talituse aadress on nüüd:
Tallinn, Rataskaevu tän. Nr. 22.

CARTIER-BRESSON
PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

PESUKINDLAD VÄRVID
(300 värvi)

Märkniidid

Pärllõngad

Brillanté d'Alger (Mouliné)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

MÄISTE HÄÄL

E. NALSORGANISATSIOONIDE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Nr. 10

Oktoober 1928

II aastakäik

Rahvusvahelise naisliidu poolehoidu avaldus Eesti naisliidule.

Septembri algul said Eesti naised meeldiva üllatuse osaliseks — neil päevil külastas Eestit ja Eesti Naisorganisatsioonide Liitu rahvusvahelise naisliidu sekretär preili Louise van Egghen. See külastäik oli kauniks poolehoidu avalduseks Eesti naistele, kelle senine töö rahvusvahelises naisliidus on leidnud väärilist tähelepanu ja hindamist. Preili van Egghen tuli Eestisse, et kohapeal tundma õppida meie naiste tööd ja tegemusi ja isikliku tutvuse kaudu meie naistega tihendamata sidemeid, mis loodi E. Naisorganisatsioonide liidu juhataja Marie Reistku ja liidu esitaja Aino Kallaste õnnetul Washingtonis peetud rahvusvahelise naisliidu peakoosolekul.

Preili Louise van Eggheni Eesti külastäiguks oli määratud kümme päeva, mis täiel määral ära kulusid meie hooletande ajutuste, koolide, laste kodude, looduse jne. vaatlemisega ja omavaheliste koosviibimistega ergutamata ja hõdamislikust vestlusest. Küllaline jõudis Tallinna pühapäeval, 2. septembril hommiku varas, mis ajaks teda vastu võtna olid ilmunud E. Naisorganisatsiooni liidu liikmed. Päeva jooksul näidati küllalisele Tallinna ümbruse ilusamaid kohti Rannamõisa, Pirital jne.

Pealeõunal tõi proua Tõrwandi juures korraldatud kohv küllalise kokku naiskodulaste juhtivamate tegelastega ja Tallinna naiselsti juhataste liigetega.

Õhtul oli Seltisfondlikus majas korraldatud õhtusöök liidu juhataste liigete ja lähemate toetajate tutvumiseks küllalisele.

Esmaspäeva hommikul võttis preili van Egghen vastu Eesti ajakirjanduse esitajaid, mis puhul meie naised erilise üllatusega võisid weenduda, et nende tööd väljaspool Eestit igatahes rohkem tuntakse ja hinnatakse, kui meie ajakirjanduses tavaliselt. Peale kõnelust ajakirjanikkudega algas teekond mitmesugustesse asutustesse. Sel päeval tulid vaatlusele Punaise Riisti lastekodu Murastes, linna wanabekodud ja kasvatuse asutused.

Teisipäevase päeva meetis preili van Egghen ühes koos liidu juhataste liigetega proua Rebase küllalise välisministri kaunis juvikodus Keila-Joal, kus võimalus avanes ühe kodumaa kaunima nurgaga tutvumiseks. Siit võttis küllaline mälestuseks kaasa hull ülesvõtteid oma kodakki. Wabal mõtetewahetusel ja westlusel puudutati mitmesuguseid naiste ellu puutuwaid küsimusi ja juudeti luua too intiimne õhkkond, mis aitab üksteisele lähedale pääseda ka inimlikult. Erilise huwiga kuulajime siin küllalise rahvusvahelise naisliidu ümber koondunud kavaaegsete ja teeneterikaste naistegelaste iseloomustawaid kirjeldusi.

Kolmapäew kujunes küllalisele tööpäewaks läbi waadatawate asutuste armu poolest, nagu linna tütarlaste kommertsgümnaasium, Raua tänawa algkool, Tallinna naiskutsukooli vaatamine ja külastäik noorte naiste kriitliku ühingu etewõtetesse, nagu cafe-terea, klubid, töökojad j. m. Päew lõppes proua Hilda Tõnisjoni poolt küllalise auks korraldatud dineega.

Waheldusena oli neljapäewa tutvustamistawas Laial tänawal kujutawa kunsti sihtkapitali poolt korraldatud üldnäitus, mis küllalisele pakkus küllaldast ülewaadet meie kunstikultuurilisest taajapinnast. Samal päewal näidati küllalisele naiste tööd „Kodukäsitöö“ kaupluses, Kadrioru muuseumi ja awalikke asutusi. Ka oli sel päewal korraldatud Liidu üldjuhataste koosolek, kus küllaline ligemalt tutvunes meie haridustöega.

Peale lõnat oli korraldatud wastuwõtmine riigiwanema juures, kuhu kogusid meie tuttawamad naistegelased mitmesugustelt aladelt. Küllalise wastuwõtmise haripunktiks kujunes pankett samal õhtul Seltisfondlikus majas, kus rohtel arwul kogunud naised isikliku kogemuse waral tunda said seda weetawat soojust, mis hoowab naiste rahvusvahelise koostöö idee kandjait ja nende loodud üleilmlike organisatsioonide on lastunud tõusta jõuts, mida arwestatakse seal, kus on waja liikuma panna ühiskondlikkude pahede ja wäärnähtuste vastu suurejoonelise wõistluse.

Cesti naiste ja naisorganisatsioonide liidu nimel terwitas armjats saanud küllalist liidu juhataja Marie Reijit, tänades tähelepanu ja sõpruseawalduse eest, mis Cestile ooteks on saanud rahwuswahelise naisliidu poolt. Pikemas, liigutawalt soojas wastuses räägib preili van Egghen ideedest, mis naisti kõigist maailma nurkadest, waatamata rahwusele, usule ja teistele lahutatavatele teguritele, on suutnud kõlta wõimjaks ja tihedaks pereks, jõuks, mille taudu rahwastesse tantsake rahu ja inimesearmastuse ülimad aated. Rahwuswaheline naisliit tõstab kõige lähemas ühenduses esimese suurejoonelise üleilmilise organisatsiooniga, mille ellututujaks olid rahu ja rahwuswahelise koostöö aated — rahwasteliiduga. Nende aadete waral peab maailm saama paremaks, mis sibiis rahwuswaheline naisliit oma ümber koondab kogu maailma naised.

Elawas weskuses wiibiti koos üle kestöö ja lahtudes oli tunne, et tõepoolest armjad sisedes Cestit ühendawad selle suure ideelise naisperega.

Reedene päew, lahtumise päew, möödus küllalijel wäljasõiduga Kehtna kõrgemasse majapidamise kooli. Rahjaks pidi see päew jääma wiimaseks, sest küllalist ootasid Tartu naiste organisatsioonid ja asutused. Peale jüdamlikku lahtumist sõitis preili van Egghen reede õhtul wälja Tartusse, et seal kahe päewa kestel maadelda Tartu naiseltsi ja naisühingu kooli ja töökoda-

sid. Peale muu oli Tartus wiibimise weskawas ette nähtud ka loeng naiskülastajatele, mis möödus wõrdlemise rohkel osawõttel. Suurt huwi õjutas küllaline meie etnograafilise muuseumi juures, mille waatamiseks ta pühendas ligi pool päewa.

Esmaspäewa õhtul wiis teetoad preili van Eggheni edasi Riia poole, tulla Läti naisliidule. Sealgi tawatses küllaline edasi jõlta Leedumaale, kus tal eesmärgiks oli püüda õhtuust anda rahwuslilise naisliidu loomiseks, kuna Leedus jeda organisatsioonit siitamaani weel ei ole.

Rahwuswahelise naisliidu sekretäri Cestis wiibimise puhul tuleb hiitohal ära märkida jeda sooja küllalast, mis küllalilisele õjats jai meie ametlikkude kosh-tade, proua riigivanema ja proua wälisministri poolt, peale selle kõigi asutuste poolt, mis küllalilisele tawustati. Kindlasti aitas see wastutulele taasa küllalilisel meeldiwate ja armjate mälestuste loomiseks Cestist.

Cesti naisorganisatsioonide liidu ümber loodunud ringkondadele jai jellest küllalastõigust kõige armjam mälestus. Sai toetust tunne, et Cesti organiseeritud naiste töö leiab tunnustust ning hindamist, et see läie-wäärtuslikuma seisab kõigi teiste riikide naiste töö ning saawutuste kõrwal, ja et wälite Cesti leiab sooja poolehodu ning sõprust wõimjas peres, mille tegewuse jacht-nõõrits on kuldne reegel: tee teiele jeda, mis ja soowid ijeendale.

Naise kohustest ja õigustest.

Naine ja kodu on ligidalt seotud üksteisega. Ei jaa kõneleda kodust, ilma et ei ilmuks ettekujutusse naine, perenaine-ema. On ju naine kodu looja, wõi vähemalt selle korraldaja.

Ka on kodu ja perekond tats mõistet, mis läbi põimitud üks-teisest ja mille all mõistetakse tihthipäale ühte ja sama. Kodu ei ole mõeldaw perekonnata.

Kodul on ülimad ülesanded inimkonna elus. Perekond kui ka kodu on teffinud alul puht bioloogilisel otstarbel: kaswatada lapsi, murekjeda neile toitu ja füüsilist kaitset.

See kodu funktsioon on jäänud püsima tänapäewani, isegi palju suurenenud.

Elu areneb alataja ja meie ühes sellega. Samuti areneb ka kodu ja selle funktsioonid.

Praegune aeg nõuab lastele palju suuremat füüsilist hoolitsemist, kui tunti jeda primitiiv aegul. Praegune elu on palju komplitseeritum ja kodu peab kohandama end sellele. Ei ole waja enam füüsilist kaitset rööwjalikade wõi kiskjate elajate eemale tõrjumiseks, waid teiste waenlaste wastu, mis wõib olla, on neel kardetawamaid.

Kodu ülesanne ei ole pattuda kaitset ja tuge mitte üksnes lastele, waid kõigile perekonna litgetele, lugeses ka täiskaswanuid.

Meie igaüks ihaldame kodu, kus wäjinud keha wõiks puhata, koshuda, koshuda jõndu.

Ja mitte üksnes meie keha ei õtji kodust warjupaika, jeda teeb ka meie waim ja meie hing.

Kodu ülesanded ei piirdu üksnes üksiku isiku elu korraldusega, waid temal on ka suur sotsiaalne tähtsus.

Kodu on ühiskonna algrakuse, ühiskonna nurgakivi. Mõjutades üksikuid perekonna liikmeid, eriti aga kaswawat noorjugu, mõjutab kodu kogu ühiskonda. Kultuur tantsake edasi põlweist põlwe peajasjalikult kodudes. Kõige näilikum tõendus on selleks emakeele õppimine. Laps omab kodus wanematelt rahwusliku kultuuri alused, traditsioonid, jeltskonna kumbed, mitmesugused mehaanilised protsessid jne. ning sel teel on kindlustatud sotsiaalse elu kestvus.

Kodu on wanade ja noorte kogumispait. Kodus on esimene jeltskond, millega ilmale jõndinud inimene astub läbikõimisse ja mis on kõige wägewam mõjutama toorest inimese loomust ühiskonna liikmeks wäljaarenemisel.

Rahwas on kõige suuremal määral kodude produkt, sest lapse esimesed elu-aastad kodus wanemate füüsilise, waimilise ja hingelise mõjutuse all määravad peamiselt tema kui tulewa ühiskonna liikme, iseloomu ja wäärtuse. Kodu on esimest ja

mõjukamaid noorjoo koole ja mis laps võtab omale elu kaasa sellest koolist, on kõige juuremaks määraks tema edaspidises käekäigus, ning kaudselt riigi ja rahva käekäigus.

Teisest küljest — kodu ei seisja aga oma-ette ühinda, mõjutamata väliselt elust. Suur osa kodustest fonnetest on laenatud väliselt jeltstonnalt ning toodud koju ühikute liigete kaudu.

Nii on kodu alalises ühenduses sotsiaalse ümbruskonnaga ja peab end kohandama sellele oluforrale.

Kui hästi kodu suudab täita omi ülesandeid, oleneb suurel määral selle loojast ja korraldajast, s. o. perenaiselt.

Misjuguiseid nõudeid esitab elu perenaisele ja kuidas hinnata perenaist, kui teatava kutse kandjat, selleks annab Ameerika ühiskondades ilmuv taluperenaiste ajakiri „Farmer's Wife“ kujuka pildi.

Nimetatud ajakiri võitleb idee eest, et anda välja eeskujulikkudele, s. o. hästi omi ülesandeid täitjatele perenaistele meistri tunnustused, nagu need on tarvitusel igajuguste munde töötajate juures ja nagu on meilgi meistrid ja meistriabid mitmesugustes tööstusharudes ja vabrikutes.

„Farmer's Wife'il“ on praegu käsil wiie perenaise meistri nimetamine igasje osariiki. Selleks peavad kohalikud perenaised ise, vähemalt wiie allkirjaga esitama kandidaadid meistri nime saamiseks. Kandidaatele jaadetakse täitmiseks koju kätte suurem aukeet-leht, mis peab valgustama kogu majapidamise olukorda, perenaise tegewust, tema plaane ja isikut.

Selle ankeedi põhjal hinnatakse kandidaate 1000-pallilise süsteemi järele ning kroonitakse igas osariigis wiis kõige tublimat perenaist meistri nimega.

Sindamise alla võetakse wiis tähtsamat haru:

1. **Eluase:** Dn's eluase küllalt kohane korraldaks perekonnale elamiseks ja töökojaks? Vastab see terwishoidliste nõuetele? Dn's seda arendatud proportsionaalselt talusisjetulekule ja hästi korras hoitud? täispall 100
2. **Kodu majandamine:** Dn's perenaisel õige arusaamine aja, energia (jõu) ja sissetuleku majandamisest. Kas tema balanseerib omi ülesandeid kui majapidaja ja kui perenaine sügavamas mõttes. . . . . täispall 250
3. **Terwise seisukord ja harjumused.** Dn's perekond terwise juures? Kui suurt rõhku pannakse terwishoiule? Kas teeb perenaine kõik mis võimalik perekonna liigete hea terwise alalhoidmiseks. . . . . täispall 200
4. **Lõbustused, jeltstondline arenemine ja perekondlikud suhted:** Dn's lastes ümberdatud õige waatekoht teiste perekonna liigete vastu? Kas lõbustused ja waba aja kasutamine aitavad kaasa perekonna õnnele? Dn's igale pe-

perekonna liikmele võimaldatud tema optimum arenemine füüsiliselt, waimliselt ja hingeliselt? . . . . . täispall 250

5. **Ühiskondline töö:** Kas perenaine hoolitseb ühiskonna hea käekäigu eest, samuti, nagu oma pere käekäigu eest ja kas ta peab tafakaalu nende kahe ülesande wahel? . . . . . täispall 250

Kogu täispall 1000

Louise van Eeghen.

Nii siis perenaine peab oskama korraldada kodu nii, et see oleks mugavaks eluasemeks ja wagusaks puhkepaigaks väljas töötawale mehele ning armjaks tööpaigaks temale enesele. Tema peab mõistma kasutada kõige otstarbekohasemalt kõike seda, mis mees toob väljast oma töötajana koju: produtseeriw majandus on ju ikka ainult abinõu lõppsihi — tarwitamis-majandusele.

Perenaine peab seadma kodu ja korraldama elu selles kodus nii, et see oleks kõrgemal määral joodne perekonna liigete terwisele. Perenaine on inimeste terwise sepp, terwis on aga kõige tähtsam faktor iga isiku saatuses. Toitmine, puhkus, puhkus, eluharjumused ja kombad, üks ole need kõik peamiselt perenaise käsutuses ja üks olene nende tulemused perenaise oskusest ja tahtmisest.

Perenaine peab korraldama koduse elu nii, et perekonna liikmed leiaksid seal joodsa pinna oma waimu awaldustele ja arengule. Oma mehele perenaine peab olema waimline jeltfiline. Ta peab kaswatama

omi lapsi nii, et need lähedid ellu võimalikult laia filmaringiga. Tema peab jaksama juhtida ühes mehega perekonna mõttekäiku. Sige mõtlemisviis on äärmiselt tähtis meie-aja komplitseeritud elukeerus.

Perenaine peab korraldama koduse elu nii, et jeal valitseks peen hingeline toon, mis võimaldaks kindlate ijeloonude väljakujunemise ja mõjutaks kõiki perekonna liikmeid piüüdma saavutada ühemeelset kõrgemaid elu ideaale.

Perenaine peab korraldama koduse elu nii, et peretütred ja -pojad tunneksid endid ellu minnes vabadena igas paigas, sest võime kohaneda olukorrale igas seltskonnas ning mõista, aru saada igast ijkust — on suurimaid haritud inimese intelligenti tundemärke.

Ena peab kasvatama noorfugu, kes tunneks omi kohustusi kodu ja ühiskonna vastu ja ka täidaks neid kohustusi. Ta peab kasvatama mehi ja naisi, kes oleksid aktiivsed riigikodanikud ja kasulikud ühiskonna liikmed.

Perenaine-ema peab pidama silmas kodukorraldusel veel, et iga perekonna liige (eriti mõtlen siin muidugi noori liikmeid) omaks majandusliku mõtlemisviisi, et ta tunneks raha ja muu vara väärtust, teaks, kust ja kuidas seda saada ja tunneks nende varade dieti kasutamisel ka omi ülesandeid, sest meie jõukus ei ole üksnes jissetuleku suuruselt, vaid sama suurel määral ka jissetuleku otstarbekohaselt kasutamisest.

Ent perenaise ülesanded ei piirdu veel üksnes oma õueaiaga, ega oma talu-rajaga. Perenaine, kes pühendab fogu oma jõu ja aja ainult oma perekonnale — on liig fiktsionaalne, ning ajast maha jäänud.

Praegune aeg nõuab lähemat läbitäimist välise imaga, kui nõudis seda wana-aeg.

Perekond ja ühiskond on otjekohesest rippuvises üksteisest. Sellepärast, kui perenaine tahab kätte saada midagi oma perekonna heaks, peab tema hoolt kandma ka selle eest, et ümbruskond soodustaks seda temale, ega tallaks tema ehitust maha.

Ei ole mingisugust tagajärge ema piüüetel, kes tahab õpetada oma lastele eeskujuga ja sõnaga kõrgemat elu-moraali, kui tema lapsed peavad seltsima koolis ja naabruses teiste lastega, kes on kasvatatud wastupidises juunas. On ju kibe tõde; et laps omab halba ja kurja palju kergemini kui head.

Kõige selle pärast perenaine ei tohi jääda passiivseks, tegemusetuks ümbruskonna elu vastu. Tema peab mõjutama kooli, seltskonna elu, ümbruskonna moraali, avalikku terwishoidlist seisuforda, majandusliku tegemise suuna jne., kõike, mis otjekohene wõi laudjelt aitab teda lähemale tema kodu ideaalidele.

Siin perenaine ei pea minema aga teise äärmusse — pühendama fogu omale energiale ja aja ühiskonnale, unustades omad kodused kohustused.

Meistri nime wäärt arwatakse perenaine, kes täidab omad ülesanded nii hästi kodu kui ka ühiskonna vastu ja mõistab pidada tasakaalu nende kahe keskpunkti wahel, kes loob õnneliku kodu, mis saadab wäl-

ja mehi ja naisi, kes hästi wäljaarenenud füüsiliselt, liikumad waimliselt ja tasakaalustatud hingeliselt, kes on ratsionaalsed majandamises, ning tunnevad omi ülesandeid ühiskonna ja elu vastu.

Seesugused on Ameerika parimate perenaiste mõtted ja arwamised kodu, perekonna ja ijeäransis perenaise kohustuste ja wastutuse kohta.

Wastuwaitena tuuakse meil kohe ette:

Ameerikas olewat ju kõige rohkem abielu-lahutus ja õnnetuid perekondi. Wõib ju olla. Ent rahwajõna ütleb: kus häda kõige suurem, seal Jumal kõige ligemal.

Ka meil Gestis lagunewad perekonna eluolused. Endised pühadused kaowad, kuid asemele ei teki midagi. Endisele täiusele asendub tühjus.

Meil pannaiks äärmiselt wähe rõhku perekonna elu uute aluste loomisele ja täiendamisele. Suur protsent meie haritud perenaisi elab ijeeneise ja perekonna elu wäärtuste pillamisele, kuid mitte loomale tööle ja tarwitamisele.

Ei leita siin teid loomaks tööks ja tegemiseks, oleme määratud kadumisele.

Arwan, et Ameerika parimate perenaiste mõtted ei ole meil ülekõrged ega eluwõõrad.

Nii palju perenaiste kohustustest ja wastutusest, mis peaks näitama küllalt selgesti, kui suure kultuurilise ja majandusliku tähtsusega on nende tööpõld.

Kerkib küsimus: kuidas hindab ühiskond perenaise tegemust, tööd ja waewa? Misugust lugupidamist, moraalsot toetust ja ka majanduslikku kasu jagab ühiskond ja riik perenaisele tema raskete ja wastutusrikaste kohustuste kaubmise eest? Tõstab ühiskond perenaise ameti tema wäärilisele aukohale, wõi peab ta seda alawäärtslikuks asteldamiseks ja tööorjuseks?

1922 a. üldrahwalugemise andmetel (waata E. M. S. Rahwa tööala ja ühiskondline kihilus) kuuluwad taluperenaised passiivsete, aitaajate, perekonnaliigete hulka, kes saawad t a s u t a ülespidamise perekonna päält, s. o. peremehelt. Töö suhtes loetakse nad siiski aktiivseteks (tegewalt millegist osawõtja) aitaajateks mitte sellepärast, et nad hoolitsewad perekonna ja koduse majapidamise eest, waid sellepärast, et „wäikepõllumajandamises ei ole mõeldaw taluperenaine, kes ei hoolitseks nii hästi karja eest, kui ka ei töötaks suwel heinamaal ja kewadel ning jügisel põllul.“ Tõõharude rühmituse järele kuulub perenaine siin „põllumajandusrühma“. Ei oleks tema aitaajaks põllumajapidamises, waatats riikline statistika temale kui passiivsele riigikodanikule nii hästi perekonna kui töö suhtes. Ja niisuguses seisukorras on nähtawasti kõik need linnade ja alewite perenaised, kes ei tööta mitte oma mehe tööalal, ei aita teda tema ametis ja kellel ei ole mingisugust ijeiseiswat kõrwalteenistust. Need naised on armatud töö suhtes negatiivseteks — wõljaspool tõõharuid seiswate rühma, kellede „ülespidamine kas otjekohene ehk laudjelt, on teistesjse tõõharudesse kuuluwate ijkute kanda“.

Nii peab riigi statistika, milles peegeldub osaliselt ka fogu ühiskonna seisukoht, perenaisi parafiteeriwaks rahwa kihiks, kes elab ja toimib ühiskonna teiste töõ-

rühmituste arvel. On seefugune seisukoht millegagi õigustatud ja põhjendatud?

On ju küll üksikuid kodusid, kus perenaine ise ei tee tegelikku tööd, või teeb jeda väga vähe, kuid nagu igas teiseski ettevõttes, on ka kodumajapidamises mitte üksnes tegelik töö väärtusi loom, vaid ka selle töö juhtimine ja ettevõtte korraldamine, mis muis tööhäruades on arvatud sõrdlemise suurema tasu alla, kui tegelik töö. Ka meie põllumajapidamise tulukuse arvestamisel arvatakse peremehele suurem tasu, kui sulasele. Miks siis perenaise juhtivat tööd mitte hinnata tasuvääriks?

Tahab keegi välja arvata perenaise töötafu, siis tehku jeda järgmiselt: arvestagu kõik perenaise poolt tehtud tööd selle järele, kui palju need lähenevad maksma, kui teeks nad kõik palgaline tööhõud kohalike hindade järele, pangu sellele juurde see summa, mis võiks saada selle aja eest, mis perenaine kulutab töö korraldajeks ja väljajagamiseks, juhtival kohal seisew naine. Nii saaksime perenaise teenitud palga summa. Kuid, nagu me juba nägime, on perenaisel luua palju väärtusi, mida ei saagi kuidagi üle viia hõbeda ega kulla päale. Meie ei saa hinnata palga näol tema poolt loodud isutundelisi, hingelisi ja sotsiaalseid väärtusi, sest meil ei ole võimalik arvata nime väärtuste loomise võõra palgalise jõu kätte.

Õksik ja pääliskaudne aga oleks järeldada eelpool toodust, nagu kutsusid mina perenaisi üles arvestama endile palga ja jeda nõudma perekonna päält — peremehelt, asetades end palgalistega ühesugusele seisukohale. Mõni ei seija mitte selles, et perenaised nagu ei saaks sugugi tasu oma waeva ja tööd eest ja naised nagu kannataksid üldiselt sisetuleku puuduse all, vaid selles,

et perekonna tööjaotuses ei hinnata perenaise tööd, tema päale waadatakse, kui armuani saajale, mida mees ja-gab temale omast armast ja heldest käest.

Ujalooliselt perekonna tööjaotus on kujunenud järgmiselt: mees loob väljaspool kodu väärtusi ja kannab neid teenitud palga näol koju. See on produtsieriv (tootew) majandus, kus päätegelaseks on mees. Kuid need produtsieritud väärtused on jeniin, nii veldu jurnud, toored väärtused, kui nad ei ole leidnud õiget otstarbekohast tarvitamist kodus, see on ümbertöötamist teisteks väärtusteks, milledest ülim on inimese elu. See on tarvitamis-majandus, mille päätegelaseks on naine.

Meed kaks tööjaotuse oja perekonnas on üheväärtuslikud. Mehe tööl on ikka alles ainult pool väärtust, ning see väärtus kaob, kui ei tule lisaks naise tööd, mis selle ümber loob lõppväärtusteks.

Ühiskond ei tunnusta jeda. Tõde mittetundmine saab temale raskeks karistuseks.

Kas ei tuleks otstida meie kehwaie põhjusti eht selles, et meie ei osta tarvitada ning kasutada otstarbekohaselt loodud ja olemas olemaid väärtusi? Kas ei tuleks otstida meie elu õnnetuste põhjusti selles, et meie mõtleme oma kodu, perekonna elu arendamisele ja harimisele vähe, pidades jeda kõige tähtsamat elu probleemi päris kõrvaliseks väärtusetuks asjaks?

Nii on lood ühiskonna wandetega perenaise ametile ja tegewusele.

Jindab perenaine ennast siis ise? Malle näib, jeda teemad ainult need, kes tunnevad ise omi ülesandeid ja oskavad hinnata nende tähtsust. Kõhjuis, leidub aga meil veel naisi, kes peavad oma tööd jama alaväärtuslikuks, kui jeda teemad väljaspool seisjakti.

Kirjanduslik veste.

Grete Kurrikoff: Neetud. Romaan. Autori kirjastus, Tartus 1928.

Bernhard Linde: Kenad naised. Eksootiliste naiste seiklusi. K.-ü. „Loodus“ Tartus, 1928.

Mis ka kõik ei kirjutata! Ja mitte ükski ei kirjutata, vaid isegi trükitakse! Tõesti: milleks või kellele oli vaja trükkida näiteks Grete Kurrikoff'i „romaanid“ „Neetud“? Isegi kirjutada poleks jeda vaja olnud, — leidub ju lugematul aladel produktiivsemat tegevust noorele inimesele.

Selle „romaanid“ sisu? Nii vägisi keeruliseks tehtud ja katkendlik, et raske sellest õiget pilti anda. Peategelaseks on keegi Virgu Riiva (mäherdune maotu ja labane nimi!), alul noor abiturient, lõpul umbes neljakümnendais aastais naine. Lõpeb muidugi peategelase enesetapmisega, — kuna kord „moodis“ on sel kombel lõpetada. Sündmustikuks on Virgu Riiva mitteusutavad, mittetõepärased ja sageli mitte-loomilised meeletuhtsemised, seiklused ja juh-

tumid. Virgu Riiva katkestab miski pärast suhted noore üliõpilase Harry Manto ga (kõik nimed on võimatud G. Kurrikoff'i raamatus!), kuigi ta jeda armastab ja noormees Virgut niisama. Mõne aja pärast naitub Virgu kellegi Ernst Mauritsaga, kes ilmub kui väik sinisest taevast, eriti Virgut pööraselt armastab, mõne kuu pärast kuuldes, et Virgul lootus emaks saada, täitsa põhjendamatu toorusega Virgu hülgab ja ära sõidab ning teises linnas teise naisega elama hakkab. Kui Virgu — jällegi mitme aasta pärast — oma tütre Asra (!) pärast tahaks Ernstiga leppida, on Ernst nõus, kui Virgu lubaks Ernsti enda juure jätta ka toda teist. Virgu loobub leppimisest sellaseil tingimustel, laseb aeg-ajalt Harryst end lohutada, kaotab tütre, kes — jällegi täitsa uskumatu ja põhjendamatu! — ema hülgates läheb Ernst Mauritsa — oma isa — ja Mauritsa uue — kõlblselt riivatuna kujutatud — naise juure elama, kus lühikese ajaga õpib-ema põlgama ja halvaks panema. Saadab isegi häbemuid kirje emale. Autor muidugi ei võta kusagil vaevaks katsetki teha kõiki sääraseid mitteusutavaid

Hoopis walus on aga kuulda hooplemas perenaiji-ema-
sid sellega, et nad ei tea oma majapidamisest ega laste-
kasvatusest midagi, vaid jätavad selle „musta“ töö
wõõraste, kutsule ettevalmistamata palgaliste hooleks.
Perenaijate eneste waadetes peab tulema kõige pealt
muutus.

Nii kaua, kui meie naised ise ei austa oma kutsjet,
ei ole loota seda ka teistelt.

Cestäit peame meie, perenaised, kasvatama ja tõsta-
ma enesetunnet ja iseteadmist. Iseteadmisele järgneb
isetegewus. Tules oma elu, töö ja tegewuse wäärtuse
äratundmisele, tekib ja kaswab meis tahe, mille ees
murdubwad kõik takistused ja tõkked, mis ees meie kogu
ja elu-õnne saawutamisel. Waadake ainult natuke ta-
gasi oma rahwa ajalutku ja teie näete, kui suur tähtsus
oli Cesti rahwa ärkamise ajal, kui temale õeldi:

„Kerka üles! Sa ei ole mitte ori, vaid skalewite
poeg. Sa oled jumalikut soost, kellel ülem wäärtus
inimkonnas.“

Ka meie, naised, peame kõige enne oma elu wäär-
tusest aru saama, siis tõuseb meis elujõud, mis õnnest
meie kodudele, riigile ja rahwale.

Oleme seni waadelnud perenaije kohustusi ja was-
tutust perekonna ja ühiskonna vastu.

Meie kodud wõiwad tõusta õitsemise järjele aga
ainult siis, kui ka ühiskond täidab omad kohustused pe-
renaije vastu.

Misjuures kohustused oleks siis ühiskonnal pere-
naije vastu?

Puudutan siin üht kõige tähtsat ühiskonna kohus-
tust: perenaije hariduse, eriti kutsuhariduse korraldust.

Õnnest oleme meie astunud ajajärku, kus intellek-
tuaalse (waimlise) hariduse tarwidus on üldiselt tun-
nustatud niikaua kui ka naiste jaoks.

juhtumuid kuidagi põhjendada. Ta laseb õnnetu
Virgu välismaile reisima minna, laseb teda seal
tutvuda mõningate krahvide ja vürstidega, kel-
lede kaudu selgub, et Virgu isa olnud kõrgest
soost Saksa aristokraat, ja lahendab Virgu
õnnetusteküsimuse ootamata lihtsa wõttega:
kõiges on süüdi aadlikult esiemalt päritud pär-
lid, millede küljes ripub „needus.“ Vaewalt
leidub aga praegusel ajal veel lugejaid, keda
sellane naiivne põhjendus võiks rahuldada.

Kuna sündmustikul puudub ka põnevus, iga-
sugu üllatused ja ootamatused on ülestikkiku
kuhjatud oskamatumult ja abitult, siis ei veetle
Kurrikoffi teos vist sellestki küljest mitte ke-
dagi. Tegelaste iseloomustamisest ei saa jut-
tugi olla; need on iseloomu ja -laadita nagu
pabernukud, milledega väiksed tütarlapsed
aega viidavad. Kogu „romaan“ sarnaneb
naiivse tütarlapse mängimisele pabernukku-
dega; kahju, et aega ja paberit on kulutatud
sellaseks mänguks! Kahju, et teost trükkida
lastes viidetakse mõne lugejagi aega ja — kui
raamat juhtub alaealise või otsustusvõimetu

Teiselt, meie aeg on jõudnud äratundmisele, et iga
amet nõuab wastawat kutsuharidust ning Cestis ollatse
praegu libedasti ametis kutsuhariduse korraldamisel.
Waatame, kui suur tähelepanu on pööratud perenaije
kutsuharidusele.

Ei saa jätata, et siin on palju ära tehtud. 10-me
iseisewuse aasta jooksul on kutsutud elu hulk majapi-
damiskooli. Need koolid on wõitnud ühiskonnas poo-
lehoiu, millest annab tunnistust asjaolu, et mõned koo-
lid, näiteks, Kehtna kõrgem majapidamiskool, on suut-
nud rahuldada ainult 20—30% jisseastumise-koowi-
awaldustest.

Kui aga waatame lähemalt, kas need koolid wasta-
wad perenaije elukutse nõuetele, siis leiame, et nad pole
weel küllalt wäljakujunenud ja on alles puudulitult
paljus asjus. Meis on pandud päärõht majapidamises
etteulowatele mehhanilistele protsessidele, ning, mis
weel pahem, need protsessid ise on wõetud õpetamise
eesmärkideks, kuna nad peafsid olema ainult abinõud
kõrgemate eesmärkide saawutamisel.

Kodu mõistes peitub päälle majapidamise weel teine
element — s. o. perekonna ja ühiskonna elu korraldus,
ja selle külje puudutamine meie perenaijate kutsukoolides
lõnab kõige rohkem.

Siin ei ole loota enne abi, kui meie ühiskond hakkab
aru saama ja hindama perenaije kõrgemaid ülesandeid
ja kõige päält — kui perenaised ise ja nende juhtiwad
jõud jõuavad nii kaugele.

Weel rohkem lõnab kõrgema naiskutsuhariduse kor-
raldus.

Cestis on praegu umbkaudsete andmete järele 500—
600 akadeemilise haridusega naist ja ülikoolis immatri-
kuleeritud (kantud üliõpilaste nimekirja) ligikaudu 1500

kätte — võib olla maitset rikutakse ning tu-
mestatakse elu käsitlust.

B. Linde anektoodid „eksootiliste naiste
seiklustest“ pole tehniliselt nii abitult kirjuta-
tud; tundub teatavat vilumust sulekäsituses.
Kuid sisuliselt ei paku need lookesed midagi;
ei saa neid igatahes wõtta ilukirjandusena, vae-
valt ajaviite kirjandusena. Lookeste ainsaks
olemasolu — õigustuseks tundus olevat autori
soov mõjusalt kinnitada, et tal on olnud pik-
kantseid suhteid „eksootiliste naistega.“ Nii
peamiselt siis väike edev enesepeegeldus, —
väärtuslik autorile isiklikult. *Molli Pill.*

Õõbehelgine pijsarafene.

Õõbe külalise wastuwõtu puhul.

Tähtis naiskõlaline oli meil hiljuti. Kaugelt wõõr-
silt tuli ka külalstama Cesti naist, eriti noid, kes kuu-
lavad Naistorganisatsioonide Liitu.

Sooje terwitust tõi külaline meile Rahwuswaheli-

naist. Naistel on tung hariduse järele ja jeda tungi ei saa keegi lämmatada.

Viimasel ajal kostavad hääled, et naiste koht ei ole ülifoolis ja nagu oleks see ülekohtus, kui nad tungivad sinna, sest nii tui nii on meil ülifool täis kiilutud ja õppetöö praeguste jõudude juures raskendatud.

Teisets kardetakse haritlaste üliproduktiooni. Isegi meestele näib haridusele vastava tööala leidmine tumedana, mis siis kõneleba veel naistest.

Kuid kas tuleb järelbada sellest, et naiste tung kõrgema hariduse järele ei ole õigustatud?

Minu arvamise järele ei ole suuremal osal naistest tõesti mitte koht ülifoolis. Kuid pahe ei seja siin mitte tungis hariduse järele, vaid praeguses naiste kõrgema hariduse korralduses.

Naissüütuuse ideoloogias on minu arvates üks oluline wiga, millest viimasel ajal naised ise hakkavad aru saama, nimelt: wõideldes selle eest, et naised oleksid ühesõnaliselt meestega, on arvestatud ka naise ja mehe ühetalijusega.

Mis meie aga näeme praegu?

Formaalhed õigused on saanud. Naine on tunnustatud mehega ühewääriliseks ja ühesõnaliselt. Ent nende formaalsete õigustega pole meil, naistel, palju päale hakata.

Ülifooli pääs on meile awatud, kõrgema hariduse saamine võimaldatud, kuid suuremal osal naistest pole midagi teha saadud haridusega.

On siis mindud liig kaugele ja peab hakkama tagasi tistuma? Mina arwan, et tuleb minna veel kaugemale.

Naiste päale, nagu nägime eelpool, on pandud juured kohustused, mida kandes tema õigused ja wäärtused ei wõiks olla wähemad, kui mehe omad.

Kuid naine, olles mehega ühewääriline ja ühesõnaliselt, ei ole mitte mehega ühetaliline. Tema ise ja tema elu tegevus on teised. Sellest kõigest järgneb, et naine on õigustatud saama ka kõrgemat haridust, kuid omalaadilist, millele ta wõiks tugeda oma raskete ja tähtsate kohuste täitmisel.

Siin ei ole praegu koht hakata arutama üsitasjaliselt, misõigune peaks olema see kõrgema hariduse korraldus, tõin ainult üldised motiivid.

Ühisfond, kes tahab olla tugew rahvuslisliselt ja riisilisliselt, peab hoolitsema kõige päält selle eest, et tema alus, s. o. kodu, oleks tugew. Selleks on tarwis seada üles koduse elu korralduse probleemid ja leida neile teaduslikud lahendused.

Meie lastekaswatus on sõõtis, sest et emadel puudub aeg ja oskus selleks. Meid mõlemaid peame neile muuetsema, kui tahame edasi jõuda kultuurrahwaste ridades.

Meie loomalaudad on saanud teaduslikkude nurin-gute aladeks, kuid meie kodud mitte. Loomi kaswata-tasse, sõõdetakse ja nende wõimete eest hoolitsetakse teaduslikkude printsiipide alusel. Kuidas on lugu aga inimose igapäewase kaswatusjega ja hoolitsemisjega? On's teadus siin üleaarne?

Jah! seapõrja, warja ja wafika eest hoolitsetakse, sest nende eest saab raha, kuid inimlaste täiswäärtuslikkusega ja puudulikkusega ei mõista meie veel mitte arwestada. Majapidamisfoolides pannakse kaugelt kõh-fem rõõhku karjakaswatusjale, kui lastekaswatusjale.

Kuid naised ei pea jääma ootama ja lootma, et neile abi tuleb kusagilt wäljastpoolt. Iga perenaise enese kohus on aidata kaasa oma kutse tarwilisele kõrgusele tõstmisele ja wäärtusliku kodu loomisele.

Alma Martin. M. Sc.

Jelt Naissüütuust, terwitusi neljakümne miljoni naise nimel.

Uudisest pole külastäigu jatt wist enam sellelegi. Täst on räätinud mitmel puhul ajakirjandus, on jutustanud jeltide delegaadid kodukohas.

Wist teatakse küllalikest isegi wäiksemaid üsfitasju. Näitoks jeda, et tal on punakuldblond tore juus, mis tugewa sõlmena deforeerib nii efektijelt ta kõrget, im-pofantsjet figuuri; et tal on sõõbralitüd, järewad sinifilmad, mis hoole ja andumusega piküüdsid jüwendeda, tungida meie elu nähtustesse. —

Head maneerid on tol naisel. Wüüfib alati tajakaa-lus ning erapooletus rahus. Mii teatakse rääkida muujsas.

Noor pole ta enam. Ei kanna abielumärki sõrmes. On isejesjew. Liigub laias ilmas üüfi, — rüütlika, jaatjata...

Mits? Ah, jeda oleks nii pikantne teada mõnelgi! Suurtjugu daam, wõib olla wäga rikas, kindlasti õige laialt tuntud, — kuidas jättid nad ometi ta üüfi, need agarad mehed. Wõi eelistas ta ise üüfolekut, ilma „tugewama pooleta“?

Ei tea, ei tea! Ja ei tahagi teada. Peenjuste tead-

mine isiklikust elust on alati pisut eüfitaw. Ta on mõnikord õffe mürgitaw, haigestaw.

Meie awaliku elu wõitluses on mõnigi naine kaotanud just tolle tõttu, et armsad sugused on teadnud tast liiati palju peenjusti. On teadnud noid peenjusti kõguni rõõhsem, kui kõnealune ise uneski näinud.

Raske on austada inimest, raske temaga kaasa tulla, kui tunned ta inimparajaid nõrkusi paremini kui omi.

Naist kaugelt maalt jaame wõtta palju tõõijemalt kui kodumaalast, just selle tõttu, et teame tast äärmis-jelt wähe.

Muide meie küllaline, kuldblond hollandlanna, oligi tõõepoolest wõlur naine.

Tas oli midagi emalik-naiselikku. Wist ostaks ta õrnalt, pehmelt waigistada nutwat last, samuti ka lo-hutada õnnetut, abitut naist.

Süüal on tal mahe. Tungib hingepõhja, puudutades seal keeli, mis ei helise meil harilikus äripäewameele-olus, waid ainult ülewate suursõndmuste puhul.

Just jarnane häälobib naisele, kes lemitab aateid, loondab inimesi.

Rujutlege toda naist kõnelemas juures, hästiwäl-

Kodukultuurist.

Kolimisest.

Õigusega peetakse kolimisi hirmsaks asjaks ning meeeldi lasevad kolijad avaldada endale kahjatsust oma sõbrult ja häilt tuttavailt. Lööb ju niisugune kolimine me elu ta tavalisest roopast nädalapäeviks täitsa välja, toob erakordist rahutust ja igasugu tüli. Tuleb süüa ja magada mõni aeg kas pooleldi väljakraamitud või pooleldi sissekraamitud tubades. Korratus kortris, olgu vanas, olgu uues, ei lase mõteldagi tavalise töö korralikust sooritamisest. Sest keegi ei tea öelda, kuhu on sattunud see või teine vajaline raamat, tarviline paber, otsitav tööriist. Ning iga otsimine, et kadunud siiski leida, mida ägedam see on, kindlustab aina korratuse kasvamist.

Perenaine pakib rõhutatud meelel klaasi ja portselaani, takseerides, palju siin peaks purunema ja hävinema, palju tervena päralt jõudma. Ja ilus poleeritud mööbel, ega see ka tule lahingust läbi kriimustuse ja kraapeta, õnn seegi, kui ei murdu mõni jalg või päälis.

Ja siis see mustus ja praht, mille toovad maalrid ja tapitseerijad, kui üürnik, nagu see tänapäev tihti tavaline, omal kulul teeb remonti. Teadagi, kui see on majaperemehe mureks, ei puutu see kõik kolijasse: teda ootavad värskelt lubjatud laed, uuesti tapitseeritud seinad, tallamata läikivad põrandad, puutumata puhtad aknad ja ukсед, ning rõõmsa säraga tervitavad

uste-akende haarakud ja lukusildid samuti kui seinakontaktid või vannikroonid. Ei uustulnuk tea niisugusel korral sellest, millist vaeva see maksab muretseda jälle puhtust sinna, kust maalrid kord läbi käinud. Sest imelikul kombel on sel inimtöul omadus kõike üleprintsida ja täiskliisterdada, mis kuidagi küünib nende pintslipiirkonda: vann on täis kitti ja õlivärvi, lae armatuurid ja voolumõõtja on kadunud pak-su lubjakihi alla, aknad ja ukсед kleepuvad nii, et neid ei saa kuidagi avada, riivid ja lukud ei mäleta, et neid kunagi võis lahti tõmmata ja kinni lükata, aknaruudud eitavad, et klaas on läbipaistev, ühtki haarakut ei saa pihku võtta ilma, et kolhe kätepesu poleks vajalne jne. jne. Hirmus asi — see kolimine!

Kuid siiski ei puudu kolimisel ta hirmude kõrval ka omad rõõmud, mida ülekohtuselt ei tohi unustada. Ning kui harutada läbi kõik plussid ja miinused, siis lõpptulemusena, kui mitte erakordselt ebasoodsad olukorrad vastu pidist ei põhjusta, saavutame kahtlemata positiivse ülejäägi: *iga koolimine toob tervendavat puhastust!*

Mitte ainult, et me asume uude, puhtasse ümbrusse, s. t. me ei saavuta vaid välist puhtust, — me puhastume ka sisemiselt, hingeliselt tänu ümbruse vahetamisele. See on igivana tuttav tõsiasi, et midagi ei erguta ja karasta me

gustatud ruumis, kus kuulamas hull naisti. Ütleb siisjuhatuses:

„Si walda täielikult teelt, milles pean kõnelema, ent unun — teie mõistate mind: mõistate ta kse ikka, kui kõneledate jüdamest jüdamete sse.“ Nii umbes.

Jah, tõesti, on teeme, aineid, mida käsitades nihub tagaplaanile grammatik igasuguste jurnud reeglitega ning inimkeel tõlgitakse üsna primitiivsete, lihtsate sõnade abil mõtteid, mis lehvivad kuulajate meeltes ometi nii suurjuhuselt, wabalt ja julgelt, nagu mõis lehwida jumalawaim wete ääretul pinnal maailma loomise puhul.

Oleme cales tabanud jarnast selgelt ja wabalt hõljumat mõtet oma enese ssemmuses, oleme kunagi kuulates kõnet wõinud unustada koha, aja, ümbruse, — siis teame, kuidas kõneledate jüdamest jüdamesse. Siis ei imesta meie, et inimene, mõjutatud sseulijelt hoopis lihtjast ettefandest, pühhib põsel wargsi hõbehelgije pijarakeje, puhtast filmaweesst heleda helmekese, mille teitajaks oli tumete pais, ülitõuluss. —

Meie ei imesta, meie ei märkagi pijarakest naabri

põsel: oleme ise hõljumas, lehwimas ühes kõneleja julgelemulise mõitega kaugel, kõrgel...

Du siiski jumalik wahetewahel tunda end wäljaspool majendawat, halwawat äripäewalikkuist, wäljaspool halli, rõõmutut tõelikkuist.

Noil hetkil paistab, nagu wõitjine käega katjuda toda abstraktset, toda nägematut, mida nimetame ideeks, mõtteks.

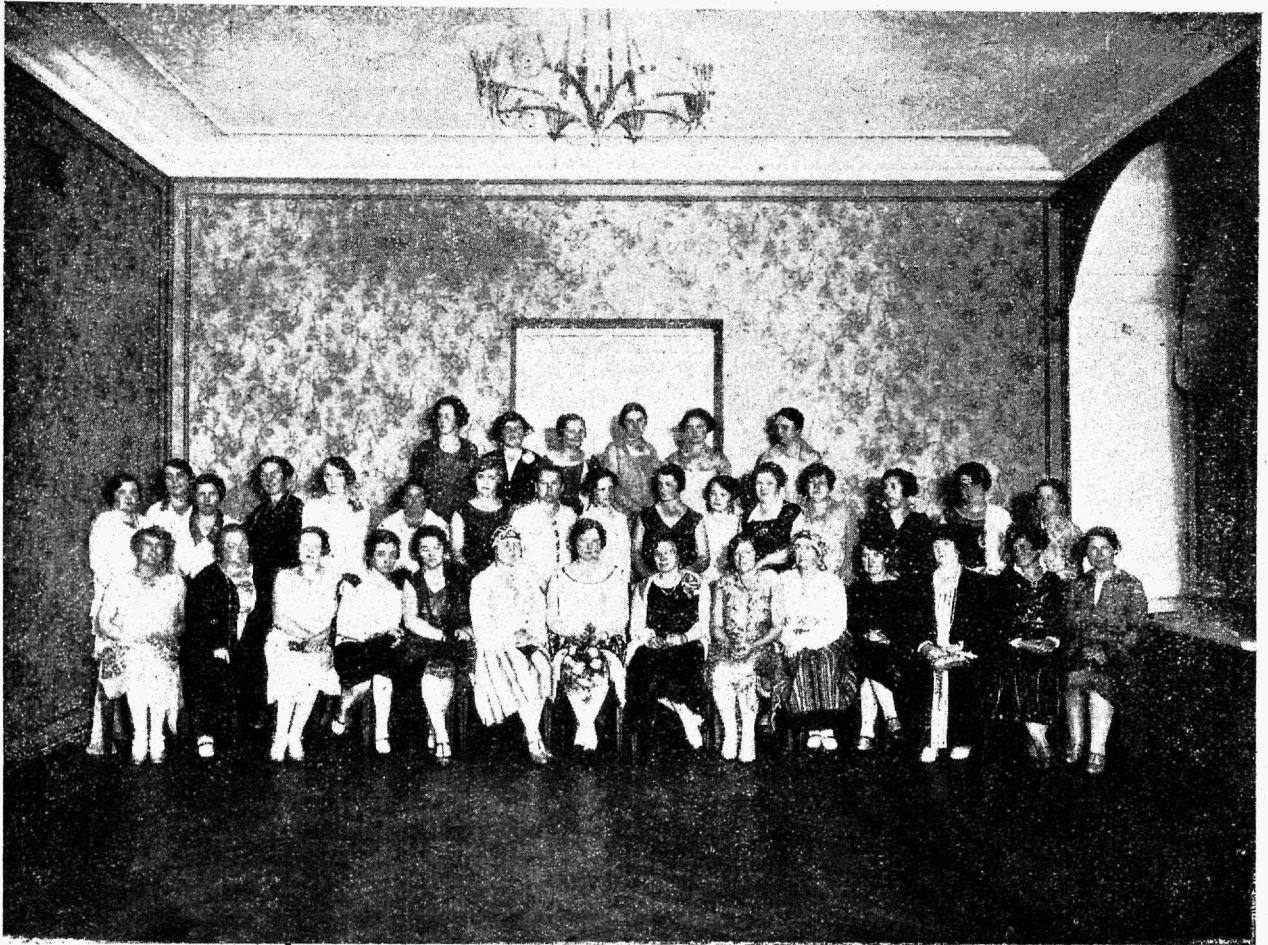
Noil hetkil näib olevat üsna tühine asi tõusta, ajada ssegekse selg, weeretada ära iga inimelamu läwelt painajalikud raskused ja ülesaanatud tõkfed, nagu weeretas ingel kiwi Naatjareti prohwekti haualt, et wõitjaks sai elu ning walgus...

Miljonitele naistest, on elu õudne nagu jurnuhand, mille ette weeretatud juur kiwi: pole walguft, pole õhku.

Ütjil ei suuda nihutada paigast kiwi, ent suurele, ühendatud jõule oleks rida raskeid kiwe, nagu rida kiwateeri.

Sarnaseid „hauakive“ eemaldama kuhjus meid kõiti meie külaline oma kõne, oma tuleku kaudu. Milliste sõnade abil, — pole tähtis.

Elu kaunistama, elu kõwerikke õgwendama kuhjus ta meid.

Prl. van Eegheni külaskäigu puhul korraldatud koosviibimisest osavõtjad 6. sept. Seltskondlikus majas.

Töötama, töötama andumusega, võõmuga, julgusega naise parenta tuleviku heaks meelitas ta meid. —

Möödunud on rida päevi tollest momendist. Küllaline räägib juba naistele teisel maal, teistes oludes. Sahtunud on ta sõnade kaja, jahtunud ta hääle soojus meie meeltes.

Kas pole siis järele jäänud ainustki jälge ta esinemisest meie pool? —

Wist ei eksi meie liiasti, kui mõnane, et too naine lõi siiski mõne väikese prao tollesse hiinamüüri, mis lahutab naist naisele meie väikesel kodumaalgi; wist ikka kõigutas ta weidifene toda nägematut, kuid ometi nii walusalt tuntawat roostetunud traataeda fadeidust, wäiklusest, suurushullusest ning muist pahedest, toda traataeda, mida hoolega hoiab püüsti naine ise, — faktiks teise, omaisuguse eest — meie üldiseks kahjaks ja õnnetuseks.

Meie küllaline ei saanud rääkida laialistele hulludele. Ta rääkis juhtivatele naistele ainult.

Juhi, wäepealiku wahiwusest oleneb juurel määralt wõit.

Juhtivad naised omandasid jedapuhku head sorti waimuseemet välismaast.

Nad peavad jeda küllama, sest — maa ootab.

Tol õhtul, kui kõneles küllaline, paistis mitmelgi naisel tõusawat soow ajuda tõsiselt küllale. Kas pole nii?

Wõi oli too ainult filmapete, miraaž nähtud läbi hõbehelgise hahemeelsuse piisarakese?

Eht polnudki too waimustusjäre, mis peegeldus kuulajaskonna näol?

Wahest eht wirwendas seal ereda elektrivalgustuse kuma ja muud midagi?

Wõi liugles nägudel ebamäärane muhelus — eriti õnnestunud magusroa nautimise järelmõnuna?

Eht poeme jälle tagasi eneste loodud „hiinamüürise“ taha, wäikluse traataia warju, kust lähtume üksteisele mürgiseid noole? —

Kui nii, siis käiwad asjata meid küllastamas waimukad naised Hollandist, Norrast ja mujalt.

Kui nii, siis on välisküllaliste wastuwõtt meile waid oma moodi sport, väike waheldus, soodus taletide demonstreerimiswõimalus.

Ja muud midagi.

närvikava nii, kui *ümbruse muutus*. Suur osa noist häist mõjudest, mida omistame näiteks suvituspaiga maaõhule, männimetsale jne., on tõepoolest vaid kohavahetuse tagajärg. Niisugune kohavahetus on nimelt omamoodi „hingeline massaash“, mida toimetavad alatasa pealetungivad uued ja värsked meeltemulied. Sama või vähemasti midagi sarnast saavutame asumisega uude kortri. Kõik senine, harjunud jääb meist maha: muljed ruumivormist, tapeedivärvist ja mustrist, väljavaated akendest, kogu vana kortri õhkkond ja meeoleu libiseb meist maha, vahetudes teiste mõjude vastu, mis on uued uues kortris ning seetõttu *ergutavad* meid ja *värskendavad*. See on nagu meeltesush, nagu hinge kiimblus, mis teevad meid uueks, nõtkeks, kuidagi kergemaks, just samuti, kui vahetame vana, juba liigagi „parajaks“ muutunud kuue uue vastu, mis päris tahtmatult me kehahoiu teeb sirgemaks, ülalpidamise vabamaks ja julgemaks — enesetunne on meeldivald ülendatud.

Veel ühest küljest toob kolimine puhastust: *me vabaneme nii mõnestki üleaurusest asiast* me vara hulgas, mis ilmaaegu vanas korteris kitsendas me liikumisvabadust. On juba kord nii, et ikka koriub aja iooksul üht ja teist, kas või hästi mõeldud kinkide või mõtlemata ostude teel, millel pole õiget otstarvet me elus. Ei raatsi nagu kohe kõrvale heita säärast liigest ballasti, kuigi see on tegelikult tarbetu ja väärtusetu, sest me ei tunne ta koormat. Kolimisel see kõik muutub tõepoolest koormaks ning kerge südamega vabastame ennast nüüd säärasest rämpsusust, mis me kriitilisele pilgule juba oligi vääritu, nuudus vaid tõuge selle kriitika teostamiseks. Nüüd kasutame soodust juhust, et *toha valikut väärtusliku ja väärtusetu vahel*.

Silledega, kodumaa kaunistate õitega kaunistamine küllaltki teele.

Värsked olid need õied. Sgas järas alles hõbehelgine lastepiirarafene.

Värskete õite kaudu, hõbehelgiste lastepiirarafete kaudu läkitatakse parimad termitused rahvusvahelisele organisatsioonile naisperele.

Läkitamine väikertigi naiste sõnaõhtra, matje kuld kindla töötuse töötada samas juunas, kanda jõudumööda oma maal kottu ehitusmaterjali tolle uhke hoone jaoks, milles saab ajuma tulevikunaine — julge, tugev, suursugune, vaba ja õnnelik.

Töötuse tagatiseks polenud etalgu anda muud, kui — tugev käepigistus lastumale küllaltki. Ta näis fiiski uskuvat meie head taht.

Käo Orwik.

Suur puhastus ja tuulutus käib läbi me sisemise ja välise vara kolimisel.

Ning nüüd, saabudes uude korteri, algab alles päris *aktiivsus*. Olemasolev mööbel, kardinaad, vaibad, pildid, vaasid jne. tulevad sobitada uutesse ruumidesse, tühiad toad tulevad muuta elutubadeks, meie tarvete ja mugavuste teenijaks. See on jälle kord kodu loomine, mis *äratab uinuvaid loomevõime*. Selle ergutuse eest peame olema tänulikud ning ühtlasi selle eest, et saame kasutada võimalust teostada noid kogemusi, mida omandasime vanas korteris, et saame vältida vigu, mis tehtud varem. Meile on antud seega *juhust tõsta oma kodu kõrgemale, kultuursemale järjele*. Seda ei tohi alahinnata.

Me pilk on muutunud teravamaks nii mõnegi asja kohta. Kõige pealt me juba oskame *hinnata tühjagi ruumi* ja ta mõiu tallates korteriotsimise iseenesest vähelõbusaid teid. Oleme teadlikud, milline *tähtsus on näiteks uste ja akende paigutusel* — ning oleme seetõttu ka nõudlikumad. Me tähelepanu on pöördud sinna, et ukse avaused ei lõhuks seinu niisugusteks osadeks, kuhu vastu ei saa paigutada mingisugust suuremat mööblieset, söngi, puhvetit, kappi, sohvat: uurime, kas ei ole nurki, mis uste või akende õnnetu paigutuse tõttu üldse on kasutamiseks kõlbamatuid. Me läheme veelgi kaugemale: teame, et *uksed märgivad teid toast tunna* — nii jälgime, kas teed on tarbekohaselt rajatud, kas nad ei sunni meid järskudele pööretele, kas nad ei juhi meid kuidagi valesse suuna. Sest tõepoolest on olemas sääraseid ustepaigutusi, mis sunnivad päris võimalike, väsitavate ümber nurga käänamistele: leidub kortreid, kus eestoast küllaline kuidagi ei oska leida teed võõraste tuppa, vaid tahtmatult satub väljakäigu kohta...

Oleme ka juba kogunud, kui palju toa üldmõjule tähendab õnnelik *valguse juhtimine* akende kaudu, teame millise raskusega saame muravaks (kui üldse saamegi!) säärase ruumi, kus külgseinas on mitu akent, millede vahel olev seinosa ikka jääb süngeks mustaks laiaks, mis teeb toa ebasõbralikuks. Oskame seepärast hinnata *valguse koondamist ühte aknasse*, nii nagu seda meisterlikult käsitavad inglased: ikka on seal ühes seinas vaid üks aken, mis toa suuruse järgi laiem või kitsam — ning sõbralikkus ja kodusus on seetõttu ka iga Inglise elamu esimene voorus ja tunnus.

Teame edasi, milline *määratu mõju inimese psüühkele on värvil*: et näiteks n. n. soojad värvid, s. o. kõik kollased ja punased toonid, teevad elavaks, liikuvaks, et nad ise nagu oleks aktiivsed ja tungiks neale ning seega kindla piirideliselt tulevad või lõpetavad ruumi, mille seinu nad ehivad; ning teiselt poolt kõik kül-

mad, s. o. sinised toonid näivad vaatleja eest taganevat, kaugenevat, mis tõttu sinised ruumid avarduvad. Nii saame suuri ruume lasta näida väiksematena tapitseerides neid kollast või punast tooni tapeetega, väikseid jälle võime näiliselt suurendada, kattes nende seinu sini-tooniste seinapaberitega. Rohelises värvis lõppeks kui kollase ja sinise segus neutraliseerivad teineteist kollase pealetungiv ja sinise pangev mõju, roheline on sisemiselt kõige rahulikum värv ning seetõttu kõige sobivam rahuliku tööruumi seinavärviks.

Seda kõik teame, seda oleme õppinud nii või teisiti omast vanast korterist ning kasutame loomulikult valides tapeete uue jaoks. Eriti siis saab see meile võimalikuks, kui remondi teeme ise. Niisugusel puhul muidugi me ei unusta tarvitusele võtmast varalisi *kaitseabinõusid maalrite vastu*, kattes ja mattes kõik ajalehe paberi alla, mis tuleb hoida pintslimeeste „suurejoonelsuse eest.“ Ei teeks viga kõikisugu metallosadele, nagu akende-uste haarakuile, võtmeaugu siltele, veekraanele jne. kaitseks naberit mõne kergelt eemaldatava klistri (tärglise klistri) abil ümber või peale kleepida. Sest säärane klistri igal juhul on kergem maha pesta, kui õlivärv ja kitt.

Kui siis viimaks oleme oma varaga, mille keskel teostasime tarka valikut, kolinud uude asulasse, kui siin oleme kõik tarbekohaselt korda seadnud, hoolika värvivaliku varal annud tubadele vastava meeoleolu, kui oleme siin omaiaigu „sisse elanud“, siis vist mõnigi kord võrdleme oma nüüdist ümbrust endisega, kusjuures tuleme ehk nii mõninga kogemuse lähemale määritlemisele. Väga võimalik, et meil tuleb siis ka *seisukoht võtta „moodsuse“ ja „originaalsuse“ kohta*. Küllap tuleb siis meil tunnistada, et kodu loomisel peame oskama hoiduda esemeist, mis kannavad just erilist

moodsuse või originaalsuse pitsatit. Sest me pole saanud end lukku panna kogemuse eest, et nii mõnigi toaese, mis veel hiljuti oli „moodne“, ah nii väga ruttu vananes ning muutus sama piinlikuks ja vastuvõtmatuks nagu mineva-aastane kübar või eelmise sesongi kleit. Ei, veelgi piinlikumaks, sest niisugune mööblitükk ju ei kulu nagu rõivas või peakate, ta püsib eluaia ning üle selle ning on kogu aja sobimatu, ehamoodne, vastik ja naeruväärne. Sama lugu on „originaalsusega.“ Täna veel üllatav, rabav, naabrite kadedust äratav, on see homme või ülehommene juba labane, maitsetu, nii et tast hakkab häbi, kuna ta tunnistab omaniku vähesest võimalisest kaalust, ebasoliidsusest. Originaalsed asjad on nagu naljandid, mis kordumisel kaotavad oma mõju. Naljandit võib aga jätta jutustamata, toaaset aga ei saa muuta nägematuks, olgu siis et kõrvaldame ta sootuks. Parem aga on tema hankimisest hoopis hoiduda. —

Nii näeme, et kolimine toob meile nii mõndagi tulu, väliselt kui sisemiselt. Uuendades oma ümbrust uueneb ka ise. Revideerides oma vara, revideerime ka oma vaimu. Hinnangule rakendades oma kogemusi ja teadmisi hindame ümber oma tõekspidamisi. Vabaneedes vanadest mõjutustest ja mälestustest kolides vanadest ruumidest uutesse me pole mitte ainult lihtsalt vahetanud asukohta, — sellega *oleme alganud otsegu uut elujärku*. Sest kõik elamused, mis meil olnud seal, ning mis aastate kestes on otsegu kleepuma jäänud kõigisse nurkesse, kus nad tähelepanemata meisse imbutades muutuvad võimuks ja mõjuriiks, mis pole hea. — kõik see vana ja endine on kolimisel nagu minema pühitud. Oleme uued, uuestisündinud, vabamad kui varem, nõtkemad, värskemad, julgemad.

Hanno Kompus.

Rahvasteliit ja naised.

Rahvusvahelise Naisliidu nõudel on Rahvasteliidu põhimääruse juurde lisatud § 7 all järgmine punkt: Kõik Rahvasteliiduga ühenduses olevad kohad, ka sekretariaat hülka arvatud, on arvatud vahetagemata nii meestele kui naistele.

- Nagu teada, on Rahvasteliidus järgmised osakonnad: 1. Rahvasteliidu täistloju ja tema komisjonid. 2. Rahvasteliidu nõukogu. 3. Maaline sekretariaat. 4. Rahvusvaheline tööbüroo. 5. Maaline rahvusvahelise õiguse koda. 6. Rahvusvaheline vaimulise koostöö instituut. 7. Eriseaduste kodifitseerimise instituut ja igasugused alalised ja ajutised komisjonid mitmesuguste eriküsimuste arutamiseks (pi-

temalt jellest m. M. Kurs-Diesli artikeli „Naiste hääli: nr. 3. 1927 a.).

Rahvasteliidu nõukogu koosneb jaadikutest ja ministritest — viiest alalisest liitriikide esindajast (Inglismaa, Prantsusmaa, Saksamaa — alates 1926 aastast, — Itaalia, Jaapan) ning üheksast vabariikide riikide esindajast, keda valitakse Liidu täistloju poolt iga aasta uuesti. Maaline Rahvusvahelise õiguse koda asub Haagis ja koosneb 11 alalisest kohtunikust ning 4 tagavara-liikmest, valitud 9 aastaks. Eriseaduste kodifitseerimise instituut asub Roomas. Nimetatud kolmes organites pole ühtegi naisliiget.

Rahwaste liidu täiskogu jarnaneb suure rahwusvahelisele Parlamendile ja astub kokku 2 korda aastas Genfis. Ta koosneb kõigest Rahwasteliitu kuuluvast 56 riikide delegatsioonest, kes esitavad ¼ maailma elanikest. Igas delegatsioonis võib olla 3 esindajat, seejuures on neil ainult üks hääl.

8 riiki — Austraalia, Briti, Norra, Rootsi, Taani, Saksimaa, Rumeenia ja Soome on saanud naisliisijaadikuna või tehnilise jõu täiskogusse, kuid ükski riik pole määranud naist peaseks sekretäriks.

Nagu igas parlamendis töötavad täiskogu kõrval komisjonid: esimene komisjon käsitleb põhiseaduslikuid ja juriidilisi küsimusi, teine — tehniliste organisatsioonide tegevust, juure arvatud ka liikumise ja transpordi ning teravishoiu küsimusi kui ka töötlusabinõusid epideemiade vastu; kolmas käsitleb rahvastute vahendamist, neljas eelarvet ja sisetöö korraldust, viies — humanitaar komisjon käsitleb jottiaalseid küsimusi, nagu naiste ja lastega kauplemine, lastekaitse ja noorsoo hoolekanne, kauplemine oopiumi ja teiste kardetatavate rohudega, sõjapõgenemise küsimus jne.; kuues — poliitilisi küsimusi, eriti just, minoriteedi kaitset, uute liikmete vastuvõtmist liitu jn.

Liidu naisjaadikud töötavad iga aasta viiendas — jottiaalkomisjonis (nagu Daam Rachel Crowley — selle komisjoni juhataja ja teised); peale selle võttis osa Rootsi naisjuhidaja Fru Bugae Wickell ja peale selle surma käesoleval aastal Valentine Dannewig, Norra esindaja, esimese jeltiooni tööst ja Norra jaadik Fru Larsen-Jahn teise — tehnilise komisjoni tööst.

Esimene jaadikud naist Rahwasteliidu täiskogusse Skandinaavia riigid — Rootsi, Norra, Taani; neile jeltijid pärastpoole Rumeenia, Briti, Austraalia, Soome ja Saksimaa. 8. täiskogus 1927. a. olid järgmised naisjaadikud: Fru Wickell (Rootsi), Kröken Fordhammer (Taani), Fru Larsen-Jahn (Norra), Melle Helene Bacaresko (Rumeenia), Daam Edith Pntleton (Briti), Mrs. J. S. Moos (Austraalia) ja Mme Hainari (Soome).

Rahwasteliidu sekretariaat asub Genfis. Tema tähtsamaks ülesandeks on jälgida ja teostada täiskogus ja nõukogus vastuvõetuid otsusi ja resolutsioone. See töö nõuab alalise informatsiooni korjandist kõigis 56 liige-riikes, alles elavas kirjanduses vastavate valitsuste organisatsioonide ning erajuttudega. Peasekretär on sir Erik Drummond, temal on mitu abi; peale viimaste veel osakondade direktorid, ametnikud, masinakirjutajad, kirikirjutajad jne. — Kokku 500 tegelast — naist ja mehi mitmesugustest riikidest. Sir Erik Drummond'i ülikülj sekretär on naine, nagu ka kõikides jeltioonides on naissekratärid.

Miss Florence Wilson oli 1920—1926 a. Liidu raamatukogu hoidja, ja tänu tema aeniastsele tööle, on raamatukogu oma 40.000 köitiga eeskuulikul korraldatud. Mitmed filmopaiitwad naistööd töötavad

weel Waimlise koostöö institutis ja Rahwusvahelises tööbüroos. Ka igasuguste alaliste ja ajutiste komisjonide tööst võtavad osa naist ning naiste töö Rahwasteliitus on üldiselt tunnustatud. Ja seda ka täie õigusega, jelt iga riik saadab rahwusvahelise esindajana juure ettevaatusega kõige parema ja silmapaistvama naist, kuna meeste-jaadikute kohta on tähtsamad inimõigused poliitilised ja teised kalkuleatsioonid. Ühis sellele arvatakse puuduvad jennid weel naist jorgematel kohtadel Rahwasteliitus (nagu ka meie maa riiklikes asutustes.).

Eriteadlasi-naist leidub igas riigis ja nende arv itta juureneb. Nende hulgas leidub kindlasti naist, kel jattub hivi ja arusaamist rahwusvahelise tööst. Just naiste reast on tulnud esivõitlajad militarismi vastu ja rahv eest, nagu jeda oli Berta Suttnier jt.!

Rahwusvaheline Naisliit on sellepärast üles tulnud naist jälgida Rahwasteliidu tegevust ja kanda hoolet jelle eest, et rahwusvaheliste esindajate hulgas oleks ka naist. Vastava üleskutjega on pööranud R. Naisliit ka meie riigi valitsuse poole.

Rahv. Akadeemiliste Naisliidu poolt on saadunud kiri meie Akad. Naiste ühinguks, milles joovitakse mõjuda valitsust, et Rahwasteliidu delegatsioon oleks ka naist, kas liikmetena ehk ekspertidena. Selleks joovitakse lüua igas riigis naiste koonduste jeltorganisatsiooni, nagu jeda on Akad. Rahwusvaheliste Naisorganisatsioonide Ühendatud Komitee (Joint Standing Committee of Women's International), mis koosneb kõikide Rahv. Naisliitude esindajast nagu Naiskarskuse Liidu, Rahv. Naisliidu, Noorte Kristliku Naiste, Akadeemiliste Naiste, Suffrahistide, Halastaja õdede jne. ühinguks esindajast. Sel jeltorganisatsioonil tuleks järele kaaluda, kas koha peal leidub kohaseid naist jaadikuteks Rahwasteliitu ning esineda oma kandidaatidega Rahv. Ühendatud Komiteesse: see viimane valmistas jöpulikul kandidaatide nimekirja esitaniseks vastavatele valitsustele.

Ühtlasi juitakse tähelepanu, et Rahwusv. Siuuse koios jaramisel konverentsil tulewad arutusele jaramised küsimused: rahvuse küsimus, territoriaalised mood ning riigi vastutus koku eest, mis ümbril väljamaalaste varandusele selle riigi territooriumis. Mõlutakse teatada, kas leidub meil naisjuriste, kes oleks spetsialiseerunud ja kel oleks erilisi teadmisi viimastes küsimustes.

Waremat tuli G. Ak. Naiste ühinguks jarnasteidki järelepärimisi naistarstide kohta: kas leidub kohaseid naist jaadikuteks Rahwasteliidu komisjonidesse, kes on spetsialiseerunud teravishoiu küsimustesse, eriti laste ja emade hoolekanne?

Mimistada mõiks weel järelepärimist meie Akad. Naiste ühinuks noorsoo kaamatamise asiis: 1. Kas on meie koolide kawas mõetud Rahwasteliidu mõtte ja sihtide jeltaitamine ja 2. Kas ei jittalda koolide õpetraamatud teiste rahvaste rahvustunde haavamist ja waenu õjutamist?

Alfadeemiliste Naiste Ühing on asunud tööle nende küsimuste selgitamiseks. Eriti tähtis on küsimus — kohaste naisdelegaatide väljavahelise Rahvasteühendi delegatsioonesse: jelle erilisele tähtsale ülesandele tahendamisega peab koonduma kõikide naisdelegaatide jõud ja energia.

Dr. D. Madisson.

Film naiste elust.

Raitset abielumehe eest!

Reegi proua Edith Cromwell Bridgportist, Connecticuti osariigis Iihstriitides otis lohtult abi oma mehe eest. Ta oli abielus seni sünnitanud üksteistkümmend last, kellest kuus surnud. Üks elavast lastest on wigane ja proua Cromwell, kes tunneb end haiglasena, ei usu, et ta üle elaks kaheteistkümmendama lapse sünni. Tema mees aga on usufanaatik, arvamisel, et ristiniimese lohus on lapse sünnitada ja et jumal ikkoolitab laste eest, kes maailma sünnivad. Cromwell wangistati ja paigutati närvihaigete asutisse tema waimu seisukorra uurimiseks.

Purjus peaga müüis majad.

„Põhja Kodu“ nr. 66, 19. juunil s. a. kirjutas: Seaduse järele walwama laua ees seisawad: kõhnapoolne ja kahwata-näoline, kestpärastelt riidetatud noorewõitu naine Ludmilla Kolbat, tema mees Willem Kolbat ja nahwabritu omanik Johan Hännilane. Efimesed kaks on nõudjad, wiimane kohtja.

Abikaasa Ludmilla Kolbat nõuab lohtu teel Hännilastest Tõrwalas asuwaid maju tagasi, mida tema mees purjus peaga wiimasele maha müüinud.

Asja arutamisel selgub, et majad on mehe nimele kirjutatud olnud ja wiimane seega siis ka majade seadusepärane omanik. Kas ta nad maha müüinud purjus wõi kaine peaga, seda ei wõta lohtunik arwesse. Samuti ei aita maju päästa ka see, et need naise pärandus ja wara.

Abieluwaranduse lahutamise lepingut pole olnud, mees on aga naise pea ja peremees kõigi ühiste waranduste üle ja omab seega õiguse neid ka müüa.

Seadust ei liiguta ka see, et mees purjus peaga waranduse, mis wähemalt 200.000 senti wäärt, 50.000 senti eest maha müüs. Müük on sündinud ja jääb ka selleks. Lohtunik lükkab seepärast abikaasa palwe õstumüügilepingu tühistamise kohta tagasi ja paneb lohtu ja asjaajamise kulud weel kaks nõudjale anda.

Naiste haridusest.

Etsheshlowaffias õpib praegu ülikoolides 3000 naist, 1500 põllutöökoolides, 8000 kõrgemates kaubanduskoolides ja 30.000 töökoolides. — Kõrge tunnustuse osaliseks sai Pariisis preili Dusie. Alles kahetkümmewiie aastane, kufuti ta arkeoloog dotšendiks Sorbonne'i ülikooli. — Zürichis ülikoolis sai naisüliõpilane Elisabeth Sulzer auhinna parima töö eest keeleteaduse alal.

Reli kuud!

Reegi Saksja noorur, trükitöja omaniku poeg, oli arenenud päewawargaks. Õppimise asemel ajas ta ringi ja mängis isandat. Juba 18-aastasena sai ta siifilise. Ta tuli sunduslikule rawitšusele, oskas aga sellest kõrwale hoida ja läks nurgaarsti juure. Siifilise haigelt jäid kaks tütarlast raswaks, sünnitades lapsed. Noormees andis haiguse edasi weel mitmele tütarlapsel. Wiimaks tõstis üks tütarlaste isadest tema wastu kaebuse. Kohus aga mõistis metsalise wabaks isiklikel põhjustel, kuna nurgaarst temale olewat tõendanud, et ta on terve. Prokurör kaebas edasi. Teisel astmel mõisteti südametunnistusega isik neljaks kuuks wangi.

Maa, kus naised wõib tappa!

Prantsusmaal on siigawalt juurdunud komme, et abielurikkumise pärast tapmine karistusega jääb. Enamasti jääb karistamata ka mees, kes armukadeduse pärast sõjariista haarab ja naise tapab. Harwa, mõningatel raske-matel juhustel saab seelugune mees-mõrtsukas wäitese karistuse. Tapmise õigus on mehel ka niifugusel juhusel, kui naine midagi tahab ette wõtta, mis mehe soowidega ei juhtu kooskõlas olema. Selle pildistuseks protsess, mis hiljuti peeti Seine'i departemangu wanutatud meeste lohtus. Reegi wäiteltina lohtunik oli wiis aastat abielus noore naiselega. Naine aga tundis soowi kõrgemaks lennaks ega rahuldunud mehel abits olemisega siigade tapmisel ja liha müügil. Ta awaldas soowi minna lauale, tundes endal selleks olewat

andi. Warsti awanes tal juhuse pro-wintšiteatri näitetruppi pääseda. Mehe pähe aga see plaan ei mahtunud. Ta küsis naiselt, mis peab saama abielust ja lapsest. „Ma wõtan lapse ringreisidele kaasa“, kuulutas naine wähe teatraalselt ja pidas asja sellega lahendamaks. Ta lahkus mehe juurest ühes lapsega. Kuid wihaft põlew mees tuli õhtu teatrisse, kuuras pimedas käigus sawa taga, kuni tuli naine ja lastis ta maha. Wannutatud meeste kohus mõistis lohtniku pealkuulajate kiiduwalduste saatel — w a b a k s !

Miljonär omaft jõust.

Ameerika dollarikuningad — wähe-malt räägiwad nii nende ametlikud elulood — on kõik alanud ajalehepoistest ehk joofupoistest kontorites. Et seda wõitlust „kuldsele elule“ oskawad läbi wiia ka naised oma tööjõuga, näitab mrs. Alice Mac Dongall New-Yorgis, kes wiie aastaga enda üles töötas miljonäriks. Kui tema mees, kohwimaakser, parandamatult haigeks jäi, tuli tal äri oma kätte wõtta. Ta leidis äritegewuse olewat wäga huwitawa, tuli aga otšusele, et oleks tänuulikum ülesanne kohwi müüa joodawal kujuk ja awas kestraudteejaamas kohwi- ja hokoladipuhwet. Wasta hiljem siirdus ta New-Yorgi kõige elawamale künawale, warsti tuli tal ettemõtet laiendada ja nüüd on ta New-Yorgi rikkamaid naised, suure majade rühma omanik jüdalinnas. Käinud aastal on ta teeninud poolteist miljonit dollarit, jutustawad Ameerika lehed, kus seeluguseid omal jõul rikkaks saanud naised nimetatakse „millionaires in their own right.“

„Uue naise“ kurbmängud.

Naise täieline üheõiguslus on läbi wiidud Nõukogude riigi põhiseaduses ja seadustes. Naistööliste ja talunaste kongressidel aasta-aastalt paranewad tulemused, mis osutawad naise wabane-mist wanadest eelarwamistest, endistest kommetest ja naise kaasatõtamist uue ilmakorra loomisel.

Kuid kongresside pidulikus meeleolus ei kuuldu neid kurbmängusid, mis naise wabanemistöö endaga kaasa toob. Konfliktidest wanemate ja laste, meeste ja naiste wahel. Peale raskete hingeliste draamide on naise wabanemine põhjustanud terve rea weriseid kurbmängusid, mis kohtutesse ulatades aimu annavad wanast tuntud tõest, et ükski murrang ei sünni ohwrideta.

Kurbmängul, mis maad leidis kusi Siberi külas, ei puudu kibe-foomiline kõwalmaat: talumees, kelle naine waltiti kihelkonna saadikuts Moskwas ärapeetawale naiskongressile, lõi oma naise maha, kuna naine sealt raha kaasa ei toonud. Ta arwas, et töö „riigi kasuks“ ka midagi täegakatutawat kasu peab andma.

Seal, kus üst ifka weel wõimul on, satub „uus naine“ raskesse konfliktis endise aja kammitsas elawate kihtidega. Muhamedi usulistes maakondades nõuab wõitlus loori pärast suuri ohwreid naistelt. Samarkandis tappis keegi usklik abielumees oma naise, kes agiteeris loorikandmise vastu, preestril kingits saadud koti riisi eest. Buhaaras laskis üks naine end lahutada, et pääseda mehe alalistest ähwardustest: ta lahkus linnast, et minna kurfustele. Teel tap-

sid tema mehe poolt palgatud mõrtsukad. Samasugune lugu sai teatavaks Kofandis, kus mees naise haawas kuue revolwripauguga ja Tashkendi lähedal tapeti noor naiskommunist, kes partei poolt oli külla saadetud loori vastu kihutustööd tegema noorte tüdrukute hulgas.

Teistsugust kannatusteed osutab Bardukis peetud protsess: noor, waimus- tatud, wärste ja teohimuline tütarlaps andus palawa armastusega joffiaalsele tööle naiste hulgas: pidas loenguid, juhatas kurfusi, ei tihkumud puhata ega olnud tal aega huwi tunda meeste vastu. Need huvitasid teda ainult sedawõrd, kui tal nende abi waja oli organisierimistöös. Peegi noor talupoeg Tshugunow armus temasse. Naine märkas warsti, et mees tuleb mitte teda töös aitama, waid tema enda pärast ja noomis teda. Wiha ja pettumuse pärast laskis mees tema maha.

Üldse ei näi haruldased olewat juhused, mil kogu hingega ideelisele tööle andunud noored naised hukkuwad, satudes konfliktis meeste himurusega. Artemowskis peeti weel hiljuti õige eritawat protsessi kõrgemate kohalikkude parteitegelaste vastu, kuna nad ihe oma kaaslase naist püüdsid wägistada,

kes end meeste hulgas enam teistti ei saanud kaitsta kui — kuuli endale rinda lastes. Sotshinis tagandati ametist partei sekretär, ülema riigiwõimu kõrgem ehitaja kohapeal, selle eest, et ta noori naist endale abilisteks komandeeris ja nende suhtes oma ametiwõimu kirjasti pruutis.

Kui raske on elada ja töötada naisel, keda tema enda parteikaaslaselgi ei toeta, püüdes oma moodi kasutada „uut wabadust“, näitab hull protsess. Gruntawaim neist puutub kedagi noort rahwakoollõpetajannat. Kommunistikkude noorte osakonna juht piinas teda pikemat aega häbistawate ettepanekutega, wastupaneku korral ähwardati teda parteist ja noorte hulgast wäljajaitmisega ja koha kaotamisega. Pädas olles tõstis ta noorte osakonna juhatus ees kaebust, ei suutnud aga läbi külla wägewa sekretäri vastu.

Kaebuse tagajärg oli ainult tema wäljajaitmine põhjendusega, et ta mitte küllalt aktiivselt oja ei wõta sotsiaalset tööst. Niisugust kõigi ideaalide, usu ja eluülesande kaotust ei suutnud ta üle elada — revolwrikul wabastas tema tühjaks jäänud elust.

KROONIKA

Gesti maanaiste keskkelts Gesti Naisorganisatsioonide Liidu liikmeks astunud.

Sügawa rahuldustundega terwitawad kõik need, kellele meie naiste organisierimisküsimus ligidane, teadet, et meie noor maanaiste keskkelts on liikunud G. N. Liiduga. Olene kindlad, et maanaiste keskkelts, kuhu koondunud meie tegewamad perenaised üle kogu Gesti, kujundab juure tulewifuga elujõulist organisatsiooni. Tuleb terwikada heameelega selle organisatsiooni liikumist G. N. Liiduga. Ka rahwuswahelilises mõttes on jee samu ajakohane ja terwitaw, jett juht praegu katwajeb Rahwuswaheline Naisliit asutada enese juures rahwuswahelise maanaiste keskkelioni. Tulewal kewadel, iihel ajal Rahwuswahelise Naisliidu ühijuhatusje koosolekuga, katwajetataje Londonis pidada esimest rahwuswahelise maanaiste koosolekut, kus nimetatud keskkelioni tegewus ja keskkelioned wäljajaitamisele tulewad. Loodame, et ka Gesti maanaistel wõimalus awaneb sinna oma esindajaid saata, mis tingimata annab hoopu kohapealsele tööle.

G. N. Liit usub kindlasti, et kõigi meie maa naiste ühine koostöö ühije litpu all osutub tagajärjerikkaks mitte ainult meie naistele, waid kogu maa.

Rahwuswahelise Naisliidu juhataja teadaanne Kellogi' patti alla kirjutamise puhul.

Wiimases Rahwuswahelise Naisliidu teadaannete numbris (septembri kuust) kirjutab Liidu juhataja Lady Ueberdeen: Juht enne selle meie teadaannete numbril ilmumist on maailma ajaloos tähtis ja suur sündmus aset leidnud. Wiite- teistkümnne riigi ehitajad tulid kokku Pariisi ja kirjutasid alla kokkuleppele, milles nad pühakikult lubawad loobuda jõjast rahwuswahelise poliitika abinõuna ja kohustuwad karwita- ma rahwuswaheliste tihtide lahendamisel rahulikke abinõusid. Peale selle on pööratud neljakümneleitsme rahwa ja riigi poole üleskutsega ühineda selle lepinguga ja mitmed riigid on selleks juba oma nõusolekut awaldanud. Kui selle lepingu läbiviimise tegewikus elus jäärib aujalk ja tagajärjerikkalt, siis tähendab jee põhjapanewat pöwret maailma rahwaste elus.

Selle lepingu elluastumine tundub peaaegu liig ilujana, et jellesje mõiks otjekohje uskuda. See hea jõnum peaks igale Rahwuswahelise Naisliidu liikmele tunduma meie Liidu ideaalide teostamise alguseks, uue aja koidikuna, mil wahel- korrad kõigi rahwaste ja riikide wahel on kantud meie tuldse reeglit põhjlausest.

Kahtlemata tunnuvad kõigi maade naised, millise vastutuse see leping ka neile peale paneb ja nad teevad kõik, mis nende võimuses, et aidata omal maal läbi viia selles lepingus väljendatud põhimõtteid, jelleks, et 1928. aasta 27. augusti maailma ajalulku piisima jääks uue ajajärgu algusena.

Nii suure kaaluga on see sündmus, et ma ei taha praegu millestki muust kõneleda. Ma palun ainult kõiki meie rahvuslikele liite, meie toetajaid liitmeid ja sõpru kõigis ilma-kaartes võtta oma piisavalt ülesandeks ja kohuset selle tähtsa sündmuse selgitamise ja tähtsuse seletamise omaš ümbruses. Seletage igale inimesele, kui suure tähtsusega on selle lepingu teostamine maailma kõigule üldiselt, eriti aga naisele ja emale. Iga naine ja ema, ka kõige väheem ja tähtsusetum, on kutsutud kaasa aitama selleks, et see leping tegelikult elus vastutaja leiab, et selle tõttu meie lapsed ja lapselapsed uues ja paremas maailmorras õnnelikult ja rahus üksteisega elada võiks.

Noor Poola naisarhitekt Pariisis juure menu osalijeks saanud.

Imelikul viisil arvatakse ikka mee, et ehituskunst pole naise ala. Paremal juhusel oletatakse, et naisarhitekt võib küll olla päris osav maja sisemise dekoratsiooni alal, kuid et naisel puudub and valmistada ja läbi viia suuremat ehituse kava.

Tegelik elu näitab aga muud. Silmas pidades, et naised alles väga lühikest aega tegutsuvad arhitektuuri alal, on neil just sel alal menu olnud. Mäletavasti sai noor naisarhitekt preili Scott esimese auhinna suurel rahvusvahelisel võistlusel Shakespeari mälestusteatri plaani eest. Teisigi naisarhitekte on saanud auhindu võistlustel.

Pariisis on nüüd läbilõõnud noor Poola naisarhitekt Adrienne Gorska. Tema ehitab seal suure mitmekordse maja, mis köidab üldist tähelepanu oma kaunduse ja võstarbe-koosajusega. Hoolimata eelarvamistest, mis senini valitseb naisarhitektide vastu, on ta saanud juba terve rea ehitus-ülesandeid. Tegelikult ehitajana on Adrienne Gorska teerajajaks teistelegi naistele ja huvitav on, et see just sünit Prantsusmaal, mis tuttav oma alalhoidlikkuse poolest.

Kõige sagedamini kasutatavad ained naisajakirjades.

Statistiline osakond suurel Põlmi ajakirjanduse nättusel avaldab oma kokkuvõtte päevalehete kaasandena ilmuvate naistele määratud osakondade kohta. Kõik on läbi vaadatud 300 sarnast erinevat kaasannet. Tulemused näitavad, et kõige sagedamini kasutatav aine on toidureseptid, mis korduvad 300 korda, s. t. ilmuvad igas ühikuis wäljaandes. Tulumikud teated ilmuvad 250 lehes, luuletused ja jalamid ning mõtteterad leiduvad 150-es, moesakond on 140 lehes, kutselajad käsitavad 120 lehte, ema ja lapse üle üle on kirjutust 108 lehes, kosmeetikat kasutatakse 39 kohal, poliitilisi küsimusi puudutatakse 25 lehes, rahwaharidust seletavad 12 lehte.

Igatahes kujutas näide sellest, mis huvitab praeguse aja naiti.

Stokholm'i wanadekodu „lillemaja“.

Stokholmis awati hiljuti eeskujulikul sisse seatud wanadekodu, mida nimetatakse „lillemajaks“. Tema asutajaks on Alma Hedén, kuulsa reisija Swen Hedén'i õde. Alma Hedén tegi suurt kthutustööd nii ajakirjanduse laudu kui suuõnal

jelleks, et rahwas oma illekingitused igasuguste sündmuste puhul teeks õige tagasihoidlikud ja et sel teel kokkuhoitud raha saaks annetatud wanadekodu ehitamiseks. Tema üleskutsete leidid elawat vastutaja. Sel teel kokkukulnud rahaga ehitati wanadekodu 156 eeskujuliku wäikekorteriga, ilusat ühiste ruumide, kõige uuema sisse eadega ühistöögi ja ilusa aiaga. Rootsis kawatsetakse jatkata üldkasulikkude asutuste ehitamist lillederahast. Ka meil võiks see järeleaimamist leida. Eriti matuste puhul armastatakse meil ülestia palju raha lillede peale wälja anda. Mälestus surmatest oleks piiswam, kui lillede asemel nende mälestuseks annetatakse summad mõne hea otstarbe jaoks.

Küsimised ja kostmised.

Wastus küsimusele nr. 1 eelmises numbris.

Pehmeks läinud peade wõi riideharja saab jälle kõwemaks, kui teda peale hoolikat pesemist kasta mõni kord kaunis kange maarjajää sulatisse.

Wastus küsimusele nr. 2 eelmises numbris.

Kõige paremaks käte puhastamise ja pehmeks hoitmise abinõuks peetakse sidroni mahla. Hea on ka kurgi wedelik. Kurf tuleb tükkideks lõigata ja piirituse sisse panna. Sellest kujundub hea käte ravitsemise wedelik. Musta töö juures peab hoolikalt koha peale tööd käed puhastama, et mustus ennaft nahasse sisse ei sõõks. Nõude pesemisel on suureks abiks ja hoiab ka käed puhtamad, kui kuuma wee sisse pannakse seebi tükk. Kuid kindlasti ei saa musta tööd tegew inimene enesel alles hoida täitsa pehmeid ja walgeid käefesi. Peaaesi on, et käed puhtad oleks — töö on ainult austatam.

Wastus küsimusele nr. 3 eelmises numbris.

Broowige õlwarwiplekte ainalaasil katta palju roheline seebi korruga. Jätke seebi kord klaasile 24 tunniks. Seebi mõjul muutub warw pehmeks ja lasteb ennaft eemaldada.

Uusi küsimusi.

Küsimus nr. 1.

Minu triikraud on roostetanud. Kuidas oleks võimalik teda puhastada? Marta K.

Küsimus nr. 2.

Kas on võimalik kõrbe musta siidiriidest eemaldada? Walgele siidipluufile on sattunud kõrbe plekid ja harilikult pesemisega ei saa neid wälja. Oleksin tänulik hea nõu eest. G. J.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Spetaja tähtraamat 1928 29 õppeaastaks. Eesti Spe-
tajate liidu wäljaanne. Esimene aastakäik. Toimetanud
Jaan Kummo. Hind 1 kr. 50 senti.

Praktiline perenaine Abeline Lannbaum. 2. paranda-
tud ja täiendatud trükk. Hind 2 senti. Raamatule soowitab
taimewõi tarwitamist ja on kokkuseatud peamiselt Extractori
taimewõide refleamiks.

Die Revolution der modernen Jugend. Lindsey und
Evans. Hind köidetult 7 kr. 50 s. Kõitmatult 5 kr. 50 s.
Saada Kluge ja Strömi raamatukauplusest. Nimetatud raa-
mat, mille kokkuseadjaš ühiskitide suurim noorjoo sõber,
alaealiste kohtunil Ben Lindsey, wäärib iga wanema ja kas-
mataja tähelepanu.

Keeduwilja koristamine ja alalhoid.

Kuivadel sügisepäevadel külma tuleku eel tähtsaimaks tööks perenaisele on keeduwilja koristamine ja paigale panek, millega kindlustatakse talve läbi värskete keeduwilja tarvitamist. Linnaperenaiistel on sellega küll vähem muret sest tarvilikku aiawilja saab ka turult või kauplusest igal ajal osta. Siiski ka paljudel linnaperenaiistel on oma köögiwilja aed, ja kelder, millesse saab keeduwilja talveks paigale panna, ning sügisel on nad samuti, kui maaperenaijedki keeduwilja koristamise ja paigalepanemisega ametis. Keeduwilja suur tähtsus toidulises ja üldiselt taimetamist leidnud, ning iga aastaga suureneb ka meie keeduwilja tarvitamine. Eriti tähtis toit on värskete keeduwilja, mida toorelt salatina mmm toidu kõrval tarvitatakse nagu punane kapsas, vähe hapendatud valge kapsas, mitmed lehe-salati liigid j. m. — sest nendes sisaldub rohkesti vitamiine.

Kuid olgu see toorelt või keedetult, — värskel keeduwiljal on talvel eriti suur tähtsus toidulises, sest perenaine saab tema abil toitustid palju mitmekesisemaks ja maitsevamaks teha. Sellepärast peaks sügisel foku tähelepanu pöörama keeduwilja õigel ajal ja õigel viisil koristamisele ning paigale panemisele.

Keeduwilja alalhoidmiseks tarvitatakse kelder täidab oma ülesannet, kui ta on küllalt ruumikas, hästi tuulutatakse, kuiv ja külmakindel. Temperatuur temas ei tohi tõusta üle 7 kraadi ega langeda alla 2 kraadi Cels. Ruumikas kelder võimaldab iga keeduwilja eraldi panemist ja nõuetaval viisil alal hoidmist. Keldre tuulutamisega saavutatakse kuiv ja puhas õhk, mis tunduvalt aitab kaasa heale alalhoidumisele. Temperatuuri piiratud kõikumisel (2 — 7 kraadi Cels.) ei tarvitse karta keeduwilja ärakülmamist ega liigset närtsimist.

Kelder, millesse sügisel keeduwilja paigutatakse, olgu piinlikult puhas. Keldrit puhastatakse suvel peale wanade tagavarade lõppemist. On aga kelder sügiseni puhastamata jäänud, võtku teda perenaised tingimata kõhe käsile. Kõik wana liiv ning wanad keeduwilja jäätised tulewad keldrist välja kanda, põrand, salved ja riulid ülepühkida, seinad ja lagi lubjata. Kõike seda waewa peab nägema sel põhjusel, et keldrisse kogub hulk hallituse ja mädaniku idusid,

mis kõhe värskete keeduwiljale külgehakkavad ja palju kahju sünnitavad, kui neid ühes wana prüügiga mitte keldrist ei kõrvaldata. Wäga hea abinõu keldre hallituse- ja muudest haigusseidudest puhastamiseks on wäävlisuitsu sünnitamine. Keldrisse tuuakse panniga hõõguwaid siija. Kui keldris kõik aknad ja luugid on suletud, wistatakse üitele wääwlipulbert, mis peale enesel kiirelt keldrist tuleb lahkuda ja keldriuks hoolikalt sulgeda. Wääwliuitsu lastakse mõjuda kuni järgmise päewani, mil kõik aknad ja uked uuesti awatakse, ning kelder korraldikut läbi tuulutatakse.

Koristamise eel tuuakse õrnemate keeduwiljade jaoks värsket liiva keldrisse. Koristamist tuleb alustada võimalikult hilja, et anda juurwiljale võimalust hästi walmida. Siiski ei tohi sellega ka mitte liig hiljaks jääda, sest mõned keeduwilja liigid kaotavad külmamise läbi wäga palju omaast wäärtusest, ning hakawad külmamise tagajärjel kergesti mädanema.

K a p s a s t e k o r i s t a m i n e. Pääkapsas ei karda wähest külma, kui teda wäljas paigale jäetakse. Kuid koristamine sündigu alati sulanud olekus. Hapendamiseks määratud kapsad raiutakse jala pealt maha ning pannakse aias hunnikusse, või weetakse warju alla. Ei ole soovitatav neid kauaks ajaks seisma jätta, waid kapsa lõiknisti tuleks kõhe peale koristamist alustada. Wärskelt üle talve hoidmiseks waltagu kõwade terwete päädega kapsaid, mis juurtega tulewad maast üles wõtta. Samuti juurtega wõetakse maast üles wirsing-, punane-, roosi- ja lillkapsas. Neist kõige õrnem on wiimane. Ka punane pääkapsas ei kannata hästi külma, ning teda peab aegsasti koristama. Selle wastu aga sawoi ja roosikapsas wõiwad kauemat aega peenrale jääda, sest neid rikub alles suurem külm. Ületalwe hoitakse kapsad keldris, juuripidi kahakaupa kottuseotuna ja lae alla konksu — või lati otsa riputatuna. Kuivas keldris hoiduwad nad paremini alal, kui neid juurtega liiva sisse istutatakse. Lill kapsas kaswatab keldris isegi juuri nubulaid, kui liiva sisse istutades wäite nubulas juba tekkinud oli. Lati otsa istutatakse kapsad sedawiisi, et pead mitte üksteise külge ei puutuks. Enne keldrisse toomist wõetakse suuremad wälised

lehed pea ümber ära. Sawoi- ja roosikapsast võib samuti feldris alal hoida kui pääkapsastki; kui on aga majapidamises olemas sõnniku lawad, võib neid juurtega ülesõdetult afendega kaetud lawades väga hästi ületalwe hoida. Soovib mõni perenaine rohken pääkapsast wärskelt üle talwe hoida, ning ei jattu tal selleks feldris ruumi, võib kapsaid ka aias mulla kraawis talwe külma wastu kaitsta. Selleks kaewatakse aeda kõrgemasse kohta 60—70 sm. sügawune ja sama laiune kraaw, mille pikkus oleneb paigale pantawast pääkapsaste arvust. Juurtega ülesõdetud kapsad seatakse lati külge, wõi riputatakse paariviisi kokkuseotult lati otja, kuid nii, et pääd üksteise wastu ei puutuks. Latid pannakse pikuti üle kraawi, nii et pead jääwad allapoole rippuma. Latide alla peab tugisid panema, et nad liiga madalale ei paenuks. Kapsapäid võib ka kraawi sisse ritta laduda; esimenes reas pead wähe kõrgemale kui juured ning järgnewates ridades toetatakse pead eelmise rea juurikatele. Pead ei tohi üksteise külge puutuda. Ridade wahel pannakse kuuw liiw wõi ka kuuw muld; kraaw täidetakse kapsastega ja liiwaga ääreni ning peale wiatakse weel umbes 1 jala paksune mullaford, milline keskelt wähe kõrgemaks aetakse, nii et weft kraawi ei wajuks. Kui aga kapsad jaid lati otja riputatud, jätatakse kraaw liiwaga täitmata. Kraaw kaetakse pealt haoga. Siis lõigatakse kaks laia riba rohufamarat ja seatakse teda katusemoodi pikuti kraawi hao peale. (Rohufamar sissepoole!) Kamar kaetakse pealt kuni jala paksuse mulla kihiga. Muld wajutatakse hästi kinni. Kapsakraaw ümbritsetakse weftwaoga wõi renniga wihma- ja julawee ärajuhimiseks.

Kraawis hoiduwad kapsad wärsketena kewadeni.

Keldrisse toodud kapsapäid peab iga nädala ford läbi waatama, ja kõiki mädanema hakkawaid kohe kõrwaldama, muudu häwinewad ka terwed pead. Kapsad hoiduwad siis paremini feldris alal, kui foristanise ajal oli kuuw ilni.

K a a l i k a d, n a i r i d — koristatakse kuuwa ilmaga. Warred lõigatakse neil kuni juurekaelani maha. Neid pannakse feldris jahwedesse, wõi ka lihtjalt feldri põrandale humnikusse. Ku felder väga kuuw, peab neid liiwaga kihitama, wastasel korral närtswad nad ära. Suuremat hulka kaalikaid, nairid, ning ka rõikaid, porgandeid, söögipeete j. t. juurikaid saab ka wäljas päris hästi ületalwe hoida, kuid peab sellega arwestama, et neid alles kewadel maa seest kätte saab. Wäljas alahoidmiseks kaewatakse umbes 1 meetri sügawune auk. Keskele liiutakse tewas, milline wõimaldab õhuwahetust. Auk täidetakse juurwiljaga, kaetakse pealt õlgedega, milledele weel august wälja tõstetud muld peale wiatakse. Kange külma ajal kaetakse juurwilja koobas pealt weel sõnnikuga, mida aga fula ilma puhul jälle kõrwaldada tuleb.

Augu asemel võib juurwilja ka humnikusse laduda. Sõnniku keskkohta liiutakse pikk tewas õhuwahetuse soodustamiseks.

Kui mitmet liiki juurwilja tahetakse üheskoos alal

hoida, peab iga selts ise kohale laduma, millega hõlbustatakse pärajt nende kättejaamist. Sõnnik kaetakse pealt pikkade õlgedega, mis keskelt kühaks kogutakse ja kõwasti kinni keerutatakse, nii et weft läbi ei pääseks. Sled kaetakse pealt weel pakku mulla kihiga, millest külmi nii kergelt läbi ei pääse. Sõnnik ümbritsetakse renni wõi weftwaoga — wee ärajuhimiseks. Ühe juure humniku asemel võib ka juurwilja mitmesse wähemasse humnikusse panna, neid kewadel tarwiduse järele awades.

P o r g a n d i d, j ö ö g i p e e d i d — on õrna loorega juurwili, mis kergesti närtswib. Koristanine hõmib külma tuleku eel kuuwa ilmaga. Warred lõigatakse porgandil kuni juure kaelani maha. Mõned soowitawad koguni pealt juurikast õhukesse külmi maha lõigata, mis peab kaswanist takistama. Söögipeedil selle wastu peab warte äraldamiseks ettewaatlik olema. Wartejt jätatakse mõne sentimeetri pikune osa juurika külge. Sa ei tohi milgil tingimisel enne keetmist kärpida söögipeedi juurt, muudu kaotab ta oma ilusa wärwi. Keldris pannakse porgandid ja peedid, igalüks eraldi jahwedesse wõi kastidesse niiske liiwaga kihitama. Hästi hoiduwad nad alles ka põrandale humnikusse laotult feldri pimedamas nurgas. Soowitaw on laduda nii et peats jääb wäljapoole, juureots sissepoole — kiht juurwilja — kiht liiwa. Sõnnik peab alt laiem, pealtpoolt terawam olema, nii et ta umbes keeglitaolise kuju omab, milles kõik juurwili paremini wärskelt seisab kui laialt laotuna. Osa porgandeid ja peete, mis feldrisse ei mahu, wõi milliseid tahetakse alles hiljem kewadepoole tarwidusele wõtta, võib ühes kaalikatega wäljas maa auku wõi humnikusse laduda.

T a l w e r ö i k a d — on külma wastu väga tundelikud, sellepärast peab neid koristama enne külmade tulekut. Sülmajaanud rõigastel kaob peenike mailse. Et rõikad kergesti närtswiwad, peab neid feldris niiskesse liiwasse panema, nii et nad üksteise külge ei puutuks.

P u r u, s e l l e r, p e t e r j e l l — koristatakse külma eel kuuwa ilmaga. Selleri ja peterjelli warred muratakse maha nii et siidamelehed terweks jääwad. Purul lõigatakse lehed pealt lihemaks. Selleril ja purul lõigatakse ka peened juured lihemaks. Supi juured istutatakse feldris piisti liiwasse kuni warteni. Nii hoiduwad nad hästi üle talwe.

M ä d a r ö i g a s, p a s t i n a f, m u s t j u u r — ei karda talwekülma. Sellepärast võib osa juurikaid wälja peenrale jätta, kma feldrisse tuleb paigutada ainult talwe jookkul tarwisminew osa. Neid peab feldris niiskesse liiwasse panema, seft et kardawad närtswimist. Koristanise ajal peab tähelepanema, et mustjuur ei saaks wigastatud. Wastasel korral nõrgub haawa seest piima sarnast mahla, ning juurikas hakab feldris mädanema.

S i b u l a d. — koristatakse kui warred hakawad kolletama. Neid wõetakse kuuwa ilmaga maast üles, kuuwatatakse 3—4 päewa päikesse kääs. Selle järele wiitakse neid kuuwasse humnikusse kohta, näitaks pönningu, järelekuuwama. Et nad hästi üle talwe hoi-

duksid, juitjetatakse neid rehes mõne päeva jooksul 30 kraadilises joojuses. Talveks paigale pannes murtakse lehed ära. Alalhoida tuleb kuival tuulisel kohal.

Kartulid — peab kuival ajal koristama ja kohe juuruse järele sorteerima. Eraldi pannakse paigale iga sort ja suurusliik. Keldris paigutatakse kartulid salvedesse. Väga hästi hoiduvad kartulid ületalve ka maakoobastes. Kartuli mädanemise vastu heaks abinõuks on puutuhk, millest pannakse talve või koopa põhja ja riputatakse kartulite vahele. Ka soovitatakse mõni peotäis põhku kibusse seotult püsti kartulite vahele asetada, mis joodustab õhu vahekuht ja seega on mõjuvaks abinõuks mädanemise vastu.

Kui keeduvili on koristatud, kelder täidetud, ei maksaks kohe keldri luugid ja ukjed sulgeda, vaid wastupidi, peab keldrit esialgu juure hoolega tuulutama. Ka talvel on keldri tuulutamisel juur tähtsus, mis tunduvalt kaasa aitab keeduvilja värskena hoidmisele. Hoolega tuleb iga nädalal kord keldre tagavarasid läbiwaadata, ning mädanema läinud keeduvilja äraforistada. Keldri temperatuuri järele tuleb walwata, lubades talle kõikumist ainult 2—7 kraadi Cels. vahel, mis tuulutamise või aknate ja õhutorude sulgemise abil pole raske läbiwiia. Sel wiisil talvetagawarade eest hoolitsedes, saab kogu talve kasutada värsket maitsewat keeduvilja.

S. Brauer.

Mõned talwised tagawarad söögikambris.

Sapud pärilfibulad.

Uined: 3 toopi pärilfibulaid, 3 lusikatäit soola, 1 toop äädikat, 10 tera pipart, 1 loorberileht.

Sibulad pesta hästi puhtaks, raputatakse neile soola peale ja lastakse neid 12—24 tundi seista. Soola sees lahustub toor ja seda on kerge ära õruda. Kooritult keedetakse nad pool pehmeks, pannakse sõela peale nõrguma ja siis purki. Nüüd keedetakse 1 toop kergewõitu äädikat 10 tera pipra ja 1 loorberilehega üles ja walatakse see sibulatele peale, nii et ta nad täiſa katab.

Kurgi salat inglise moodi.

Uined: 8 kurgi, 3 lusikatäit soola, 30 tera walget pipart, 1 mädarõika juur, 1½—2 toopi äädikat.

Suured kurgid kooritakse, lõigatakse peenetesse wiiludesse, soolatakse ja lastakse siis niimiſi 24 tundi kaetud kaugis seista; siis walatakse tekinud soolweſi ära ja laotakse kurgid purtidesse, wahele raputades walget tõugatud pipart, riimitud mädarõigast ja maitse järele soola. Siis walatakse kurgidele nii palju häd äädikat peale, et nad sellega kaetud on, koidetakse purgid võimalikult õhukindlast kinni ja hoitakse alal kuival jahedal kohal. 4-nädala pärast on salat walmis ja väga maitsew.

Mõnesuguseid talwe tagawaraaineid.

Kõik soolatud aiawiljatagawarad nõuawad hoolikat walwet. Neid peab sagedasti järele waatama ja hallitus, kus see tekib, tuleb kohe eemaldada. Nõud ei tohi seista palja maa, waid mõne aluse ehk riuli peal. Seadagi peawad tarwitataw ained olema värsked ja laimatud.

Spinat.

Uined: 2 naela spinatt, 1¼ naela lauasoola.

2 naela hästipuhastatud spinati lehti pestakse ja kuwatatakse; siis panakse nad waheldamisi soolaga kastruli. Kui see wähe aega seisnud, asetatakse kastrul pliidual, kuid mitte wäga kuumale kohale, ja lastakse seal nii kaua seista, kuni te-

tib soolweſi; siis pannakse spinat purti või potti, wajutatse tõwasti koftu, panakse lauake peale ja sellele wajutijeks kivi. Enne tarwitamist tuleb spinat wee sees leotada.

Tomati püree pudelites.

Head küpsed tomatid murtakse tükkideks, pannakse kastruli ja keedetakse pudruks. Nüüd lastakse pudru läbi sõhwisõela, toor ja seemned eemaldatakse ja keedetakse wäheſe soolaga wedelawõitu pudruks. Weel soojalt täidetakse see wäiketestesse soojendatud pudelitesse. Pudeleid ei tohi mitte päris täis täita. Pudelid korgitakse ja waigutakse; kui pudelid on päris külmad, pakitakse nad heintega suurde kastruli, walatakse pudeli kaelteni külma wett ja keedetakse aeglasel tulel umbes paar tundi. Järgmisel päewal alles wõetakse pudelid weeft wälja ja hoitakse alal jahedas kohas. Tarwitada tuleb ifka terve pudel korraga, sest kord awatud pudelis ei hoidud püree enam hästi. See on maitsew ja tarwitataw liigandus talwel kastete ja suppe juure. Kui tomati pudru ennast teeta kauem ja sellele rohkem soola lisada ning seda siis külma pudelitesse täita neid hästi waigutades, hoidub püree isegi ilma teistfordse keetmiseta.

Soolatud türgioad.

Nõored oad puhastatakse kiudest, lõigatakse peeneks ja pannakse keema meega tulele; nad lastakse mõned korrad üles teeda, wõetakse siis tulest ja pannakse sõela peale nõrguma. Siis lastakse neid puhta riide peal wähe kuiwada. Hästi puhta puu- või sawinõu põhja riputatakse soola, pannakse selle peale kiht ube, siis jälle soola, jälle ube, kuni kõik oad on ära tarwitatud. Kõige peale riputatakse tublisti soola. Nüüd wajutatse oad hästi koftu, pannakse nende peale lauake, sellele wajutijeks kivi peale. Kahe nädala pärast wõetakse kaan ära, eemaldatakse kõik mustus, mis wahepeal tekinud ja pannakse siis jälle kaan ja wajutis peale. Seda peab iga paari nädala järele kordama.

Kui neid ube teeta tahetakse, siis tuleb neid juba eelõhtul panna puhta wee sisse ligunema ja enne keetmist peab neid läbi paari wee pesema.

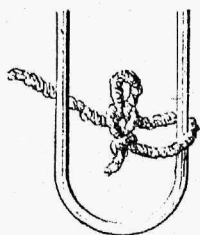
Käsitöö ja riietus
 Toimetanud Renate Põlendik

Käsitöö.

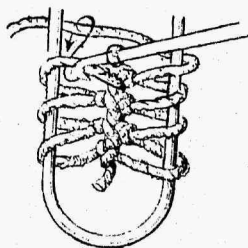
Nr. 1. Kaclarätiku kavaand. Valmistatud kollasejt hiina krepsjt, C. B. kaardi järgi nr. 123. Lihtud siidiga. Kavaandil on ära näidatud pisted ja nende juum. Wäriwid kavaandil näidatud C. B. kaardi järgi. Nr. 785 punakas pruun, Nr. 128 tumepunane, Nr. 521 helelilla, Nr. 582 helefiinine, Nr. 585 tume-

fiinine, wõrguks tarwitatud Nr. 782 (rooja). Wõrk finnitatakse Nr. 585. Sama kavaandit wõib tarwitada ka johwapadjaks.

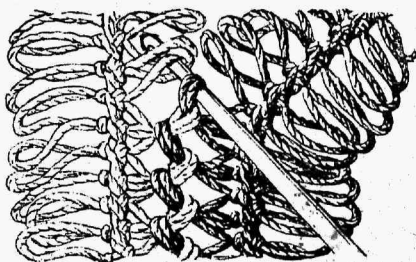
Nr. 2. Lapse kleidi kavaand helehalli riidele tihtitud, mida wõib ka wesi jaoks tarwitada. Pisted ja wäriwid kavaandil tähendatud.

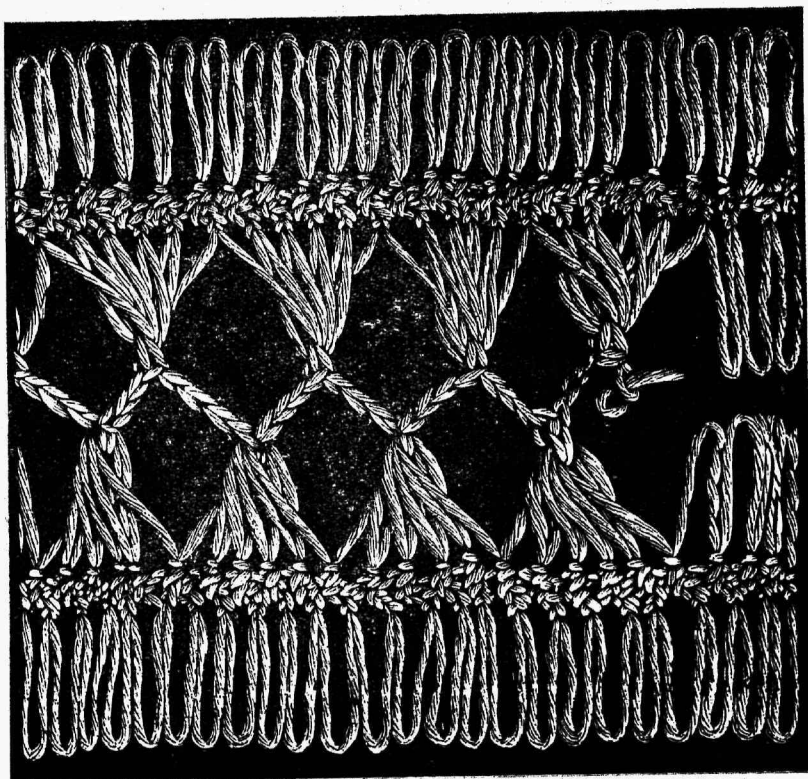
Nr. 1.

Nr. 2.

Nr. 3.

Nr. 4.

Sargi peal niplamise harjutus.

Nr. 1. Esimene aas ja algus.

Nr. 2. Järgmised wõtted. Nõnda tuleb nipelda kuni saab walmitis sowitzud rea pikkus.

Nr. 3. Kahe rea ühendamine niplamise nõela abil. Mõlemad read ise wärwi.

Nr. 4. Kahe rea ühendamine kunstfidi niplamise nõela abil.

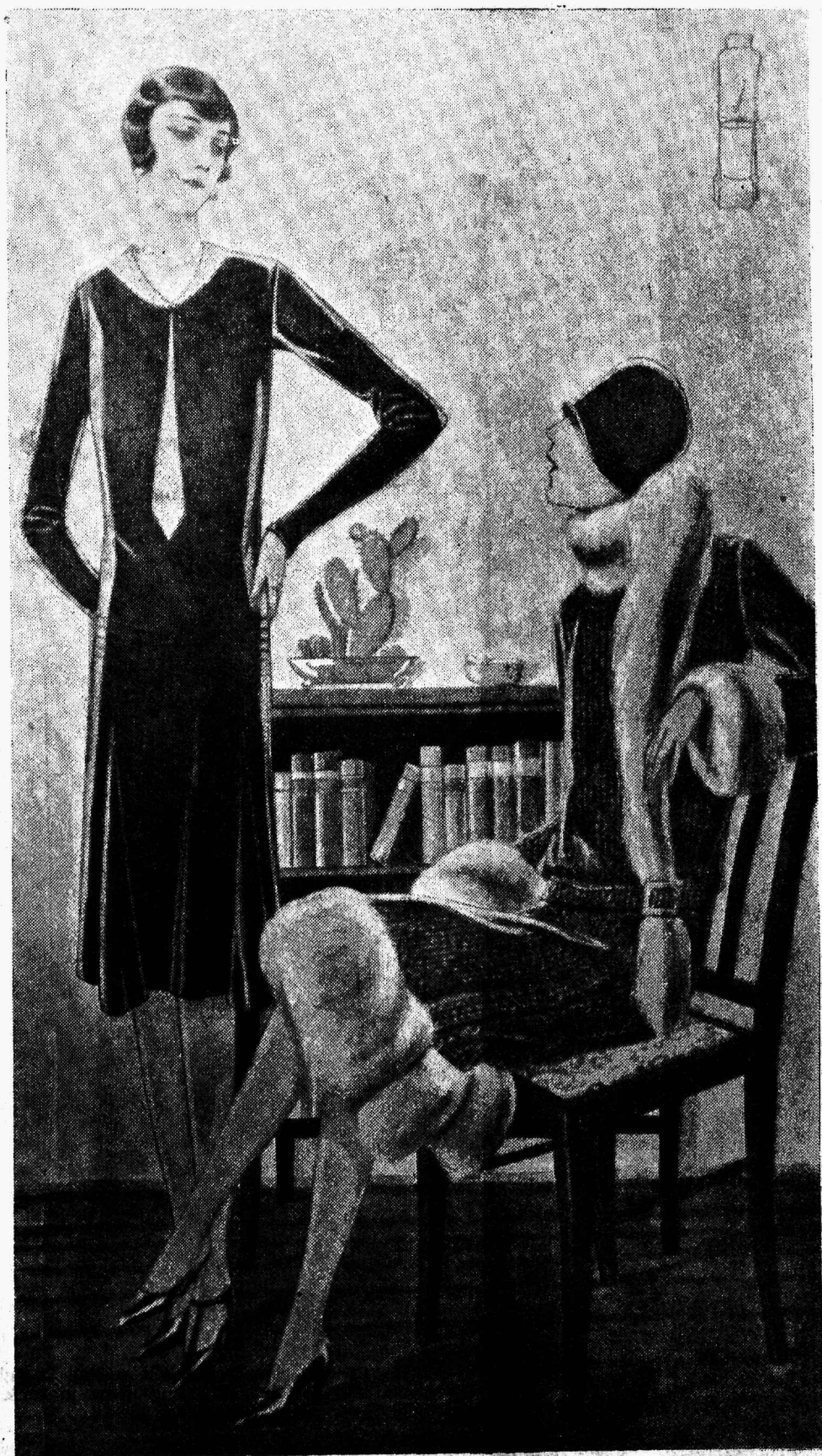
Mr. 5. See suurrätik, mis valmistatud peenejt
willaseft lõngast ja kunstsiidist nipeldatud hargi peal.
Närmad willaseft lõngast 30 sm. pikad. Sarnast rät-
tikut wõib valmistada kiirelt ja näeb väga peen
välja.

Mr. 5.

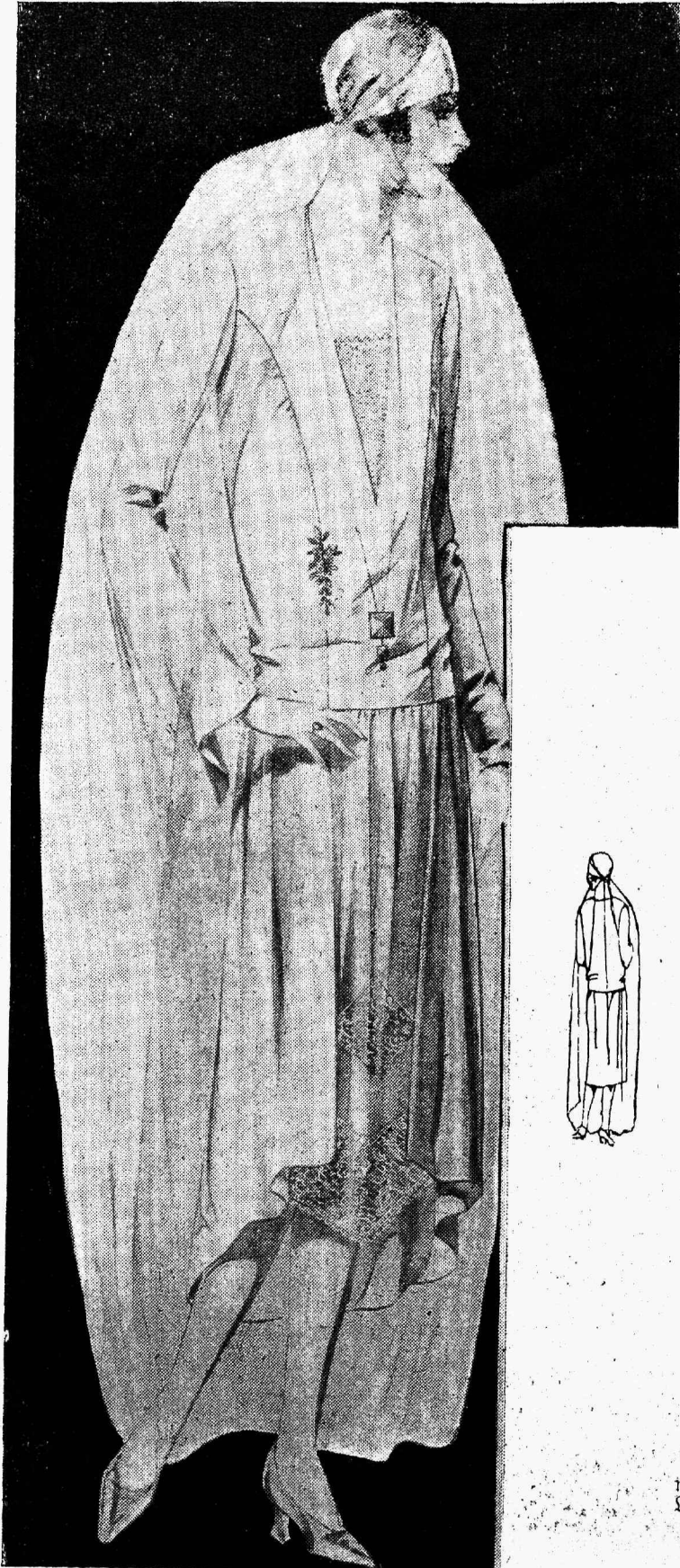

Mr. 1. Talimantel
lumefiniest riidest,
kaunistatud sobitwa
karusnahaga.

Nr. 2. Bealeõunane kleit pruunist
kashast. Krae ja west pitsist.

Nr. 3. Talimantel kirjust plüüfist eht
pakjust stidist. Krae, kättised ja alumine
veerg hallist pikast karusnahast.

Nr. 4. Pruutikleit walgest willasest riibest, kaunistatud kapiitir pitsiga.

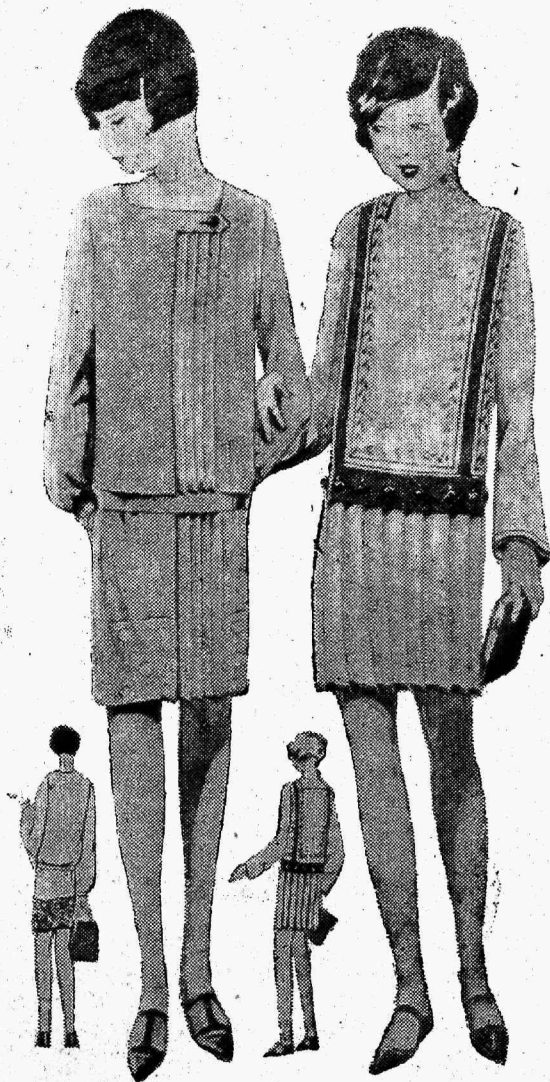

Nr. 6. Ohtukleit mustast ja walgest siidist. Kaunistatud peenete mollidega ja paela ablitatsiooniga. Sõige lõikelehel nr. 12—16.

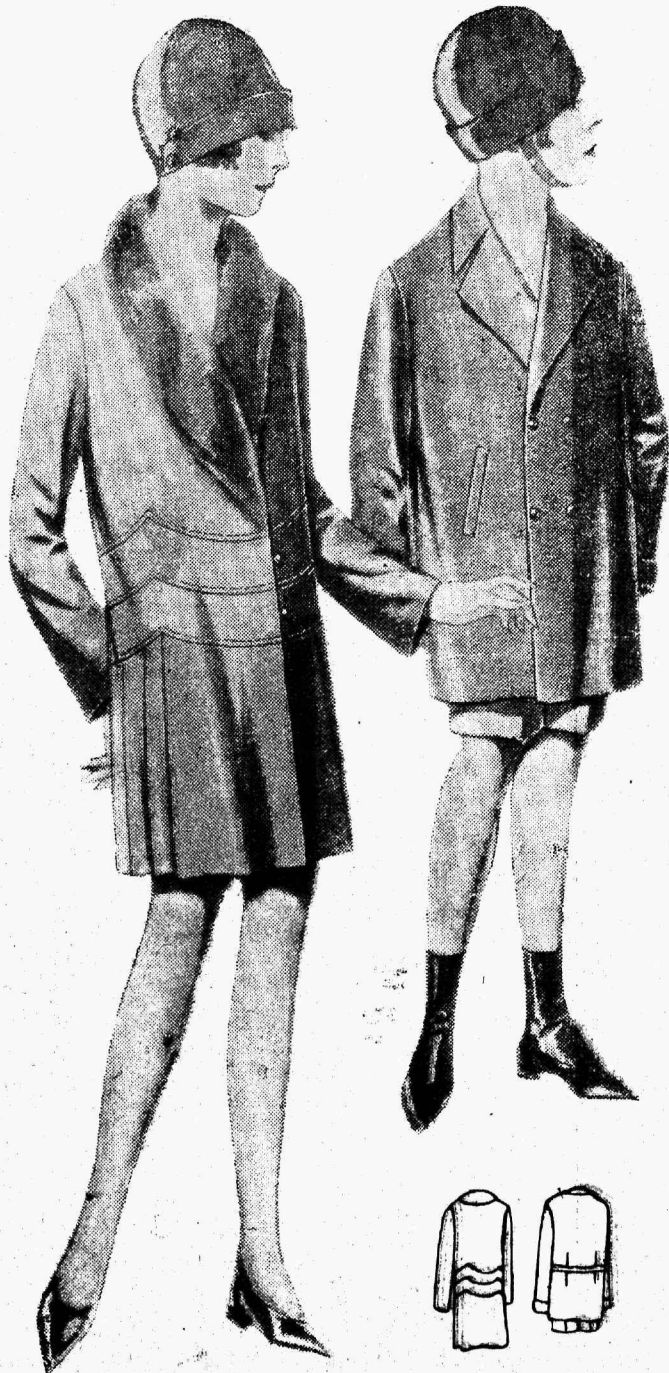

Nr. 5. Bruutkleit valgest hiina kreppist. Mumine
osa siidi pitkist, mille alumine serv suurte šampudega.
Pits kaunistab ka käiseid. Võige lõitehel nr. 1—11.

Nr. 9. 12—14 aasta wa-
nusele tütarlapsele lihtne
kooli mormikkleit. Võige lõi-
tehel nr. 17—24.

Nr. 10. Tütarlapse kleit
helefiinijest villasest riidest.
Kaunistatud tumefiinise rii-
dega, nõõpidega ja lihtsa
titandusega.

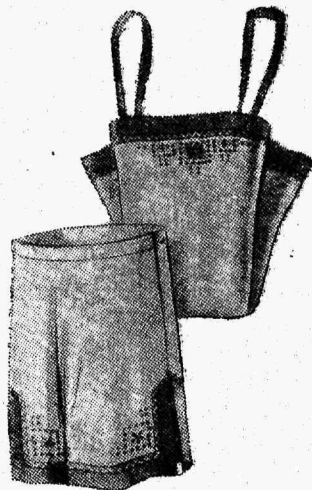

Nr. 7. Lütarlapse talimantel heige villasest riidest. Nõue pruunilõu karusnahast. Vanus 11—13 a.

Nr. 8. Poeglapse sügis- ja talimantel pruunilõu villasest riidest kahelkordse nõõbitreoriga. Vanus 7—9 aastastele.

Nr. 11. 3—5 aastase tütarlapse kleit helehallist riidest. Kaunistus strikashalli villase riidega.

Nr. 12. Naisterahva päevajätk kaunistatud tikandusega ja piluga. Kaunistus muustrilehel nr. 3 ja 5.

Nr. 13. Naisterahva püksid. Kaunistus samuti muustrilehel nr. 4 ja 6.

EESTI HARIDUSLIIT

TALLINNAS,

RATASKAEVU TÄN. 22 - - - TELEFON 6-52

Eesti Haridusliit on haridusliste sihtidega seltside keskorganisatsioon. Liidu ülesandeks on rahva kultuurilise tasapinna tõstmine Liidu enese otsekoheste töö ehk temasse koon-

Valgustuspiltide laenukogu:

Pilte loodusteaduse, maadeteaduse, ajaloo, kunsti, kirjanduse, rahvaülikoolide, kodumaa tööstuse jne. alalt.

TARVITAMISE MAKSI: Liidu liigetele ja koolidele 1 senti pildi eest, teistele 3 senti pildi eest ühekordse tarvitamise eest.

Tellimiste peale piltide valmistamine asjatundja ja vilunud meistri juhatusel.

Rekvisiidi ja jumestamise abinõude ladu:

Jumestamisvärvid, parukad, maskid, habemed jne. jne.

Õpiringidele kavu ja konspekte. Lähemal ajal avatakse õpiringide laenu-raamatukogu

Dekoratsioon valmistatakse pidude jaoks eriti soodsatel tingimustel.

Kursustele ja loengutele

soovitab Liit asjatundlikke ja vilunud õpetajaid ja lektoreid.

Liidu kaudu võivad üksikud seltsid igal ajal tarviikku juhatust saada oma tegevuse korraldamiseks ja süvendamiseks

Hariduslised seltsid saavutavad oma tegevuse ainult siis häid tagajärgi kui nad koonduvad liigetena haridusliste seltside keskseltsi Eesti Haridusliidu ümber

Eesti Haridusliidu ajakiri „**VABA HARIDUSTÖÖ**“

ilmub 8 korda aastas, vähemalt trükipoogna suuruses.

TELLIMISE HIND: Aastas Kr. 1.20; 1/2 aastas Senti 60;
1/4 aastas Senti 30 ja üksik nr. senti 15.

„VABA HARIDUSTÖÖ“ toimetuse ja talituse aadr.: Tallinn, Rataskaevu 22, tel. 6 52

A-S. „EPHAG“

Kõik väljamaa lõhnaõlid, puud-
rid ja kosmetika parematest
vabrikutest: COTY, PI-
VER, HOUBIGANT
j. t. j. t. j. t. j. t.

„Ephag“ Eau de Cologne triple
„Ephag“ hambapastad
„Ephag“ toalet-artiklid
„Ephag“ kasekreem
„Ephag“ Végétal

UUDIS! „ISIS“ UUDIS!
„ISIS“ kreem „ISIS“ puuder „ISIS“ seep

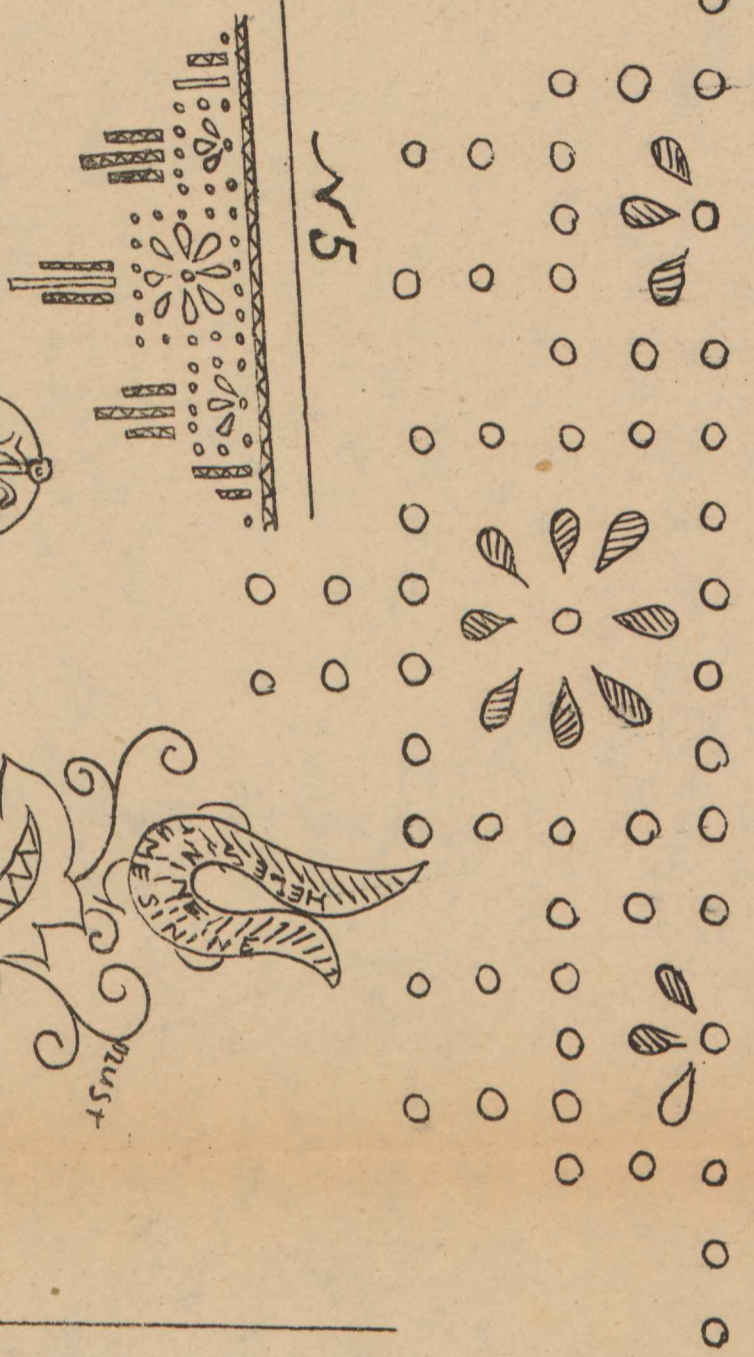
A-S. Eestimaa Apteegi ja Rohukaubanduse Üh. „Ephag“
Harju tän. 41 TALLINNAS Narva m. 42

A R
A R
A R

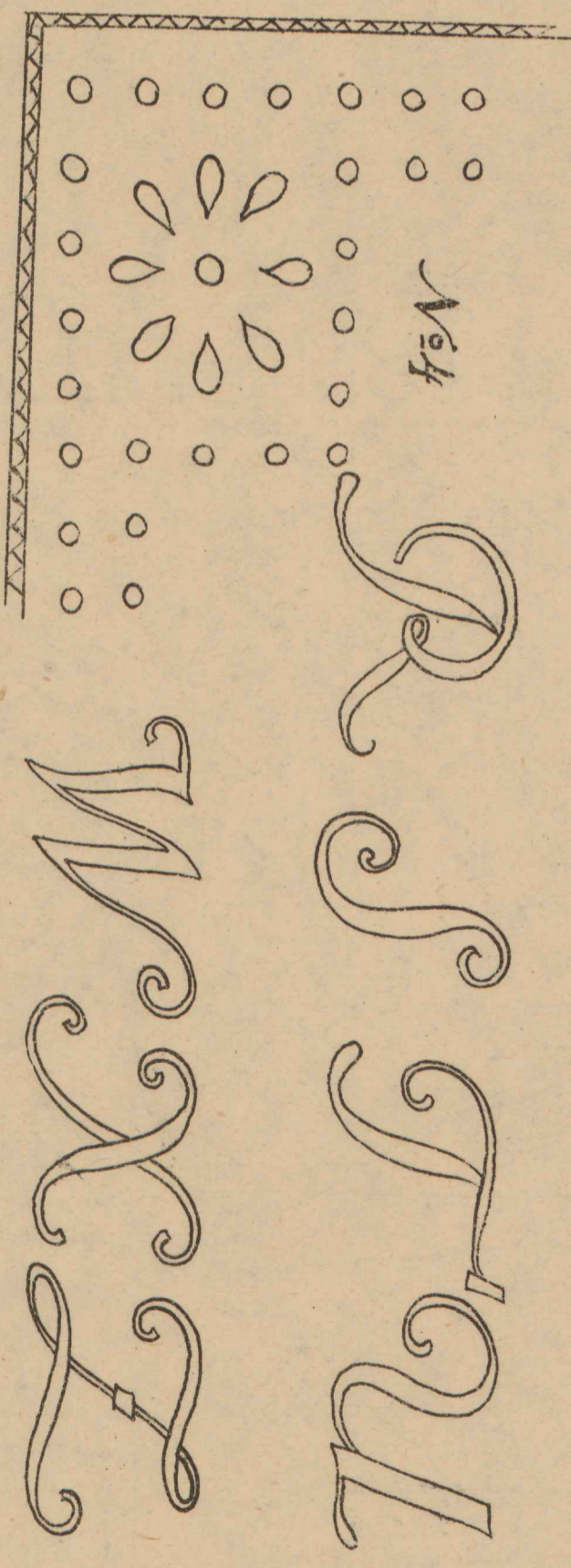
A B C D E
F G H I
J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

No 3

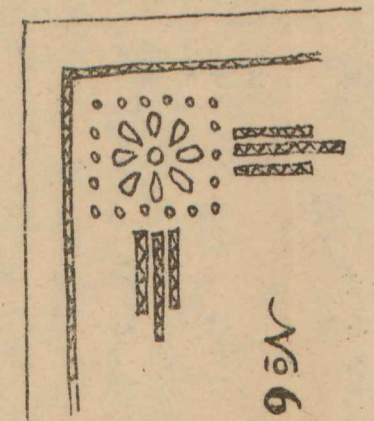
A B C D E
F G H I J K L M N O P Q

No 4

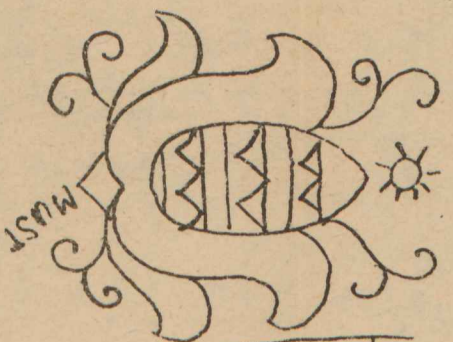
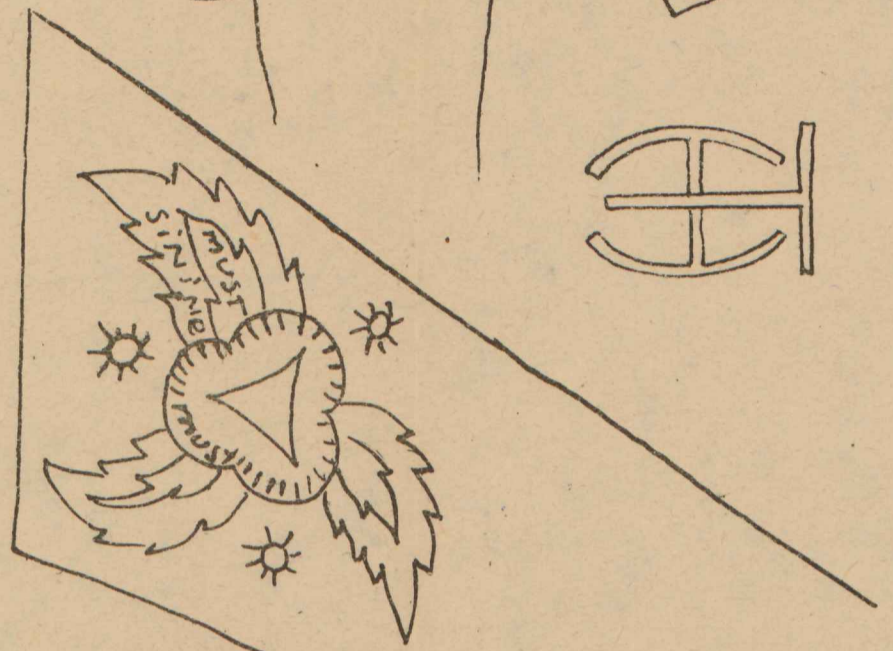
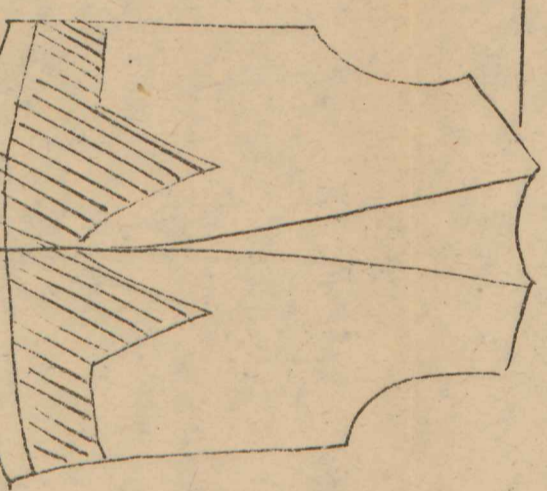
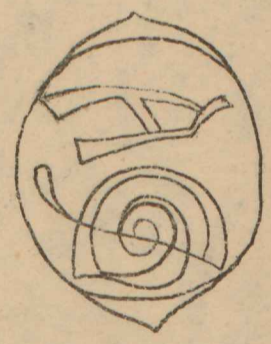

A B C D E
F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

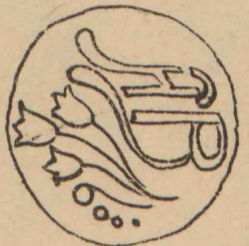
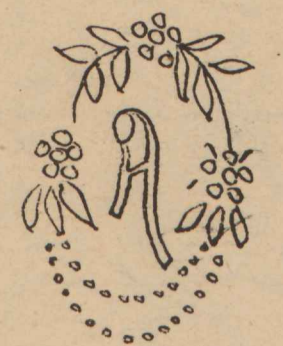
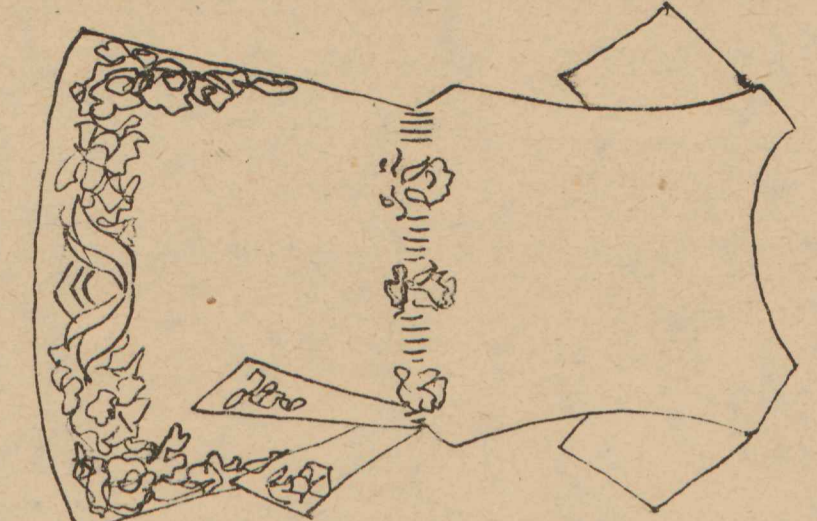
No 6

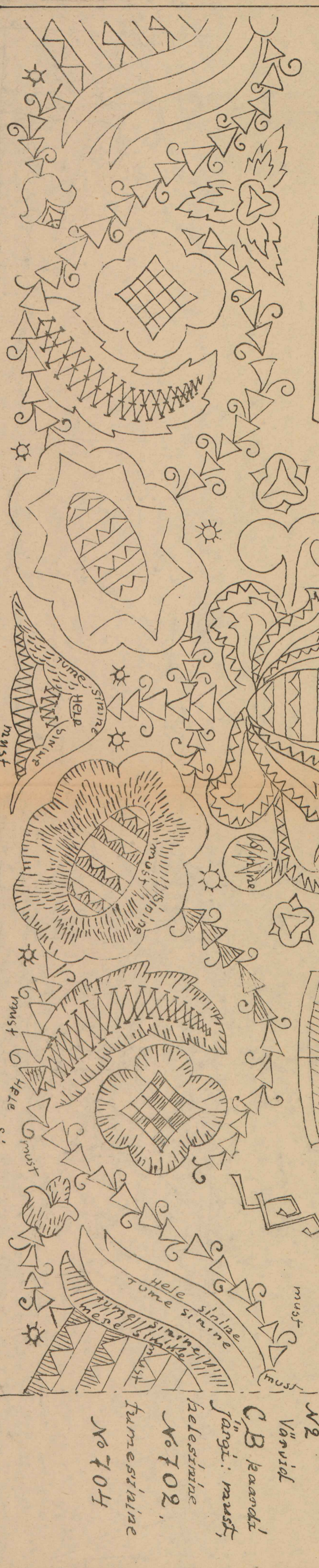
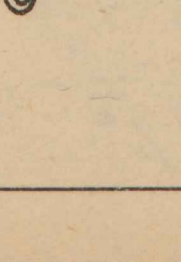
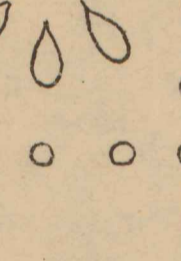
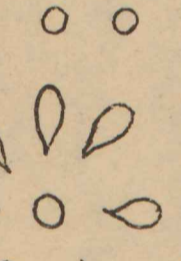
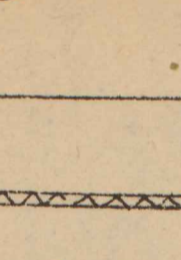
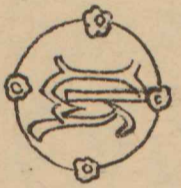
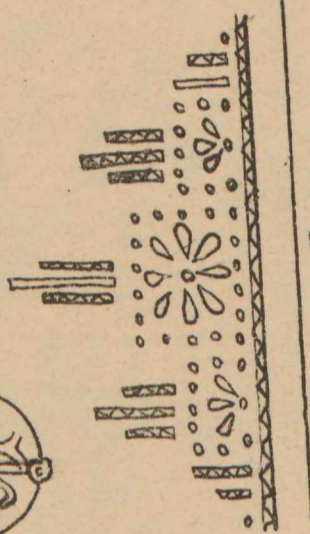
No 2
Värvil
C B kaandi
Tangl. must
No 702,
Tumestaiine
No 704

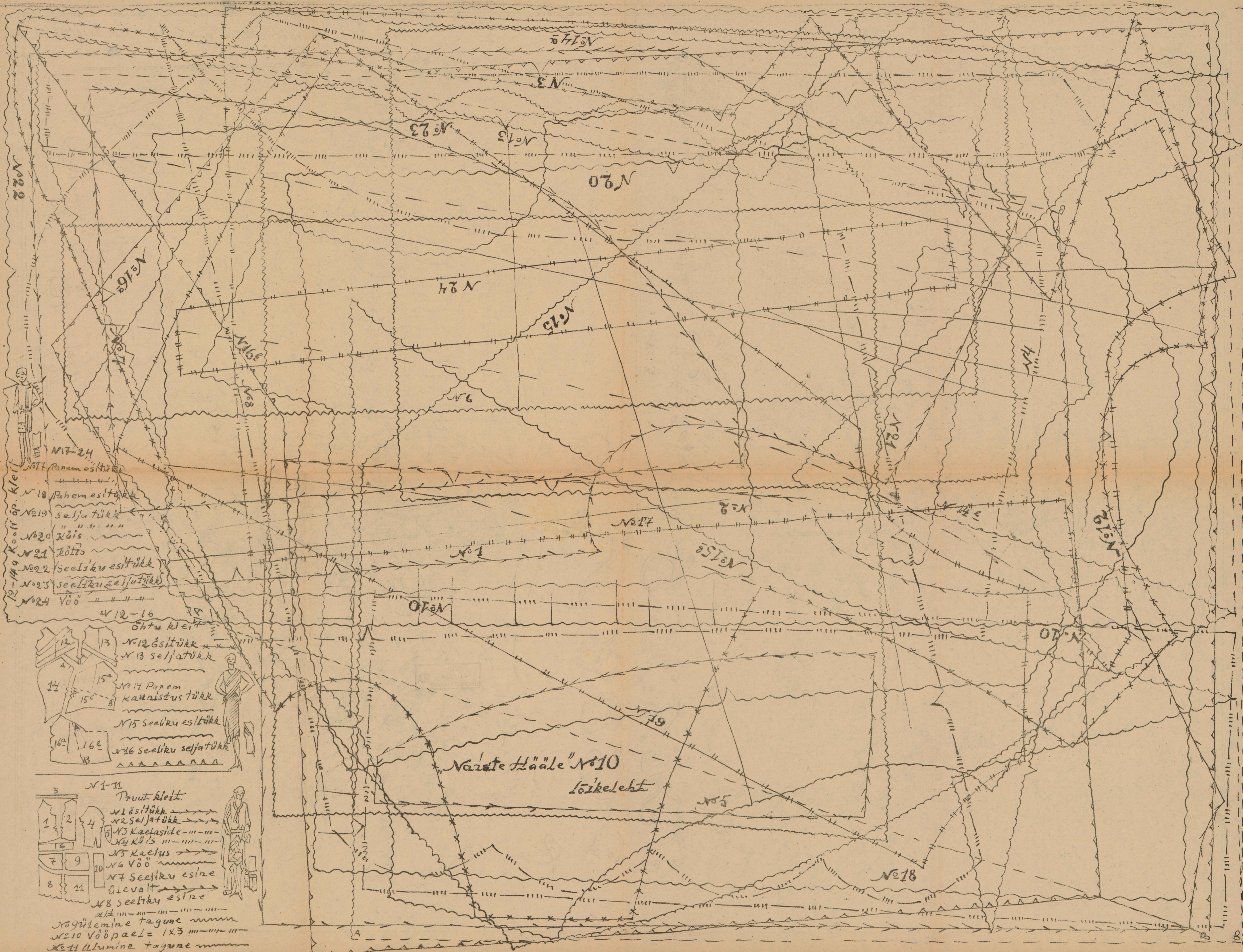
A B C D E
F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

No 5

No 2
Värvil
C B kaandi
Tangl. must
No 702,
Tumestaiine
No 704

- №17-24
- №17 Pannem esitükk
- №18 Pähemesitükk
- №19 Seeljatükk
- №20 Kõis
- №21 Rõõts
- №22 Seelik esitükk
- №23 Seeliku seeljatükk
- №24 Vöö

- №12-16
- Ohutu kleit
- №12 Esitükk
- №13 Seeljatükk
- №14 Pannem kannistus tükk
- №15 Seeliku esitükk
- №16 Seeliku seeljatükk

- №1-11
- Prunt kleit
- №1 Esitükk
- №2 Seeljatükk
- №3 Kaelaside
- №4 Kõis
- №5 Kaetus
- №6 Vöö
- №7 Seeliku esine ülevall
- №8 Seeliku esine
- №9 Alumine tagune
- №10 Vööpael = 1x3
- №11 Alumine tagune

Väliste Hääle №10
Lõikeleht